ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday, by
The Ukrainian Nat'l Ass'n
of America
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year ... $2.00 | Canada & Europe: per year ... $3.00
half year ... 1.00 | half year ... 1.50
single copy ... .03

СВОБОДА

ЗАЛОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить три рази на тиждень:
вівторок, четвер і суботу.
Видає
УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік ... $2.00 | Канада і Европа: на рік ... $3.00
на пів року ... 1.00 | на пів року ... 1.50
поод. число ... .03

УРЯДОВИЙ ОРГАН У. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE UKR. NAT'L ASS'N OF AMERICA

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер 22-го жовтня 1914. Ч. 65. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, October 22, 1914. N. 65.

УПАДОК ФРАНЦУСЬКОЇ КРІПОСТИ ВЕРДЕН НЕМИНУЧИЙ.

Чотироднева битва на північ від Дінкерк ще нерішена.

З причини довшої слоти положенє у війні з Росією не змінило ся.

Німці взяли в дотеперішних битвах около 300.000 людий у неволю.

Війна з Росією.

в Галичині:

АВСТРІЙЦІ ПОСУВАЮТЬ СЯ ДАЛЬШЕ НАПЕРЕД.

АМСТЕРДАМ, 20. жовтня. — **У Відни оголошено отсі вісти з поля війни в Галичині:**

„Вчерашна битва на схід від Перемишля і Хирова була для австрійського війска корисна. До найзавзятїйшої боротьби прийшло коло Мізиниця. Узгіря коло Магери, які обсадили були російські війска, взяли Австрійці приступом. Також здовж долини ріки Стрия австрійські війска идуть дальше наперед. Напад Москалів на схід від Ярослава зістав відбитий, причім Москалї понесли великі страти".

Сьорій воєнний акції перешкоджала слота, яка від кількох днів вже триває.

РЕВОЛЮЦІЯ НА КАВКАЗІ.

БЕРЛІН (бездр. телегр.), 20. жовтня. — **Москалям приходить ся з дуже великим трудом організувати дальші війска. Передівсім дасть ся відчути великий брак офіцирів і підофіцирів. На велике скріпленє дотеперішних армій богато числити не можна, бо у всіх краях Росії, замешкалих поневоленими народами, невдоволенє прибирає характер революції.**

Війска, які стояли в Бесарабії, мусіла Росія вислати для усмиреня революції на Кавказі. На границі Персії прийшло до битви між російським війском а Курдами. Курди розбили кілька відділів російського війска, здобуваючи кільканайцять гармат.

Полонені російські офіцирі оповідають, що відносини серед російського війска є дуже лихі. Брак відповідного харту, лихе поведенє старшини, яка вперед гонить лихих жовнірів на певну смерть, дотеперішні неудачі — все те викликує щораз то більше невдоволенє серед жовнірів, яке може дати почин до великої внутрішної революції.

СТРАТИ АВСТРІЙЦІВ ВИНОСЯТЬ 30.000 В УБИТИХ І РАНЕНИХ.

РИМ, 20. жовтня. — **Страти Австрійців у війні з Росією, Сербією і Чорногорою числять по день 6. жовтня 29.720 людий. З того: 435 убитих і 1539 ранених офіцирів, 4.334 убитих і 24.811 ранених жовнірів.**

Повисші числа страт Австрійців не є повні, бо бракує числа пропавших жовнірів, які в значній части находять ся у неволі, а решта згинули на поли битви в часі відвороту. В кождім разі страти Москалів в битвах лише з Австрійцями є 2 до 3 рази більші.

ХОЛЄРА В АВСТРІЇ.

РИМ (через Лондон), 20. жовтня. — **З Австрії наспіли вісти, що холєра прибирає щораз більші розміри. В західній Галичині оцінюють число занедужавших на холєру на 1.000. На Угорщині число хорих на холєру має доходити до 10.000. Правительство докладає всяких старань, щоби запобічи дальшому розширеню пошести. Богато случаїв було смертельних.**

Холєру до Галичини, а відтак на Угорщину заволікли російські бранці. Холєра серед російського війска прибирає щораз то більші розміри. Доходять вісти, що більше є російських жовнірів недужих на холєру, ніж Росія стратила в дотеперішній війні. Деякі предсказують, що холєра причинить ся до скорішого покінченя війни, ніж загально сподівають ся.

в Польськім Королївстві:

СИЛУ РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ ОЦІНЮЮТЬ НА 2.500.000.

БЕРЛІН (бездр. телегр.), 20. жовтня. — **Битви коло Варшави є вступом до великої рішаючої битви. Через велику слоту дальший похід німецьких війск стрінув на великі перешкоди. В наслідок дощу і так лихі дороги перемінили ся в багно. Після російських донесень сила російської армії в Польськім Королївстві числить около 800.000. Такасама сила Москалів находить ся на границі Східних Прус і в Галичині. В Росії дає ся відчувати великий брак лікарів і санітарних та лікарських артикулів. Всі шпиталї російські переповнені хорими і раненими.**

З поля битви з Росією вже від кількох днів нема жадних вістий. Велика слота спинила правдоподібно дальшу акцію воєнну.

НІМЕЦЬКІ ЛІТАКИ НАД ВАРШАВОЮ.

ПЕТРОГРАД, 20. жовтня. — **В неділю перелетіли над Варшавою два німецькі літаки, які кинули на місто 5 бомб. Російська часопись „Новоє Время" доносить, що лише дві з них вибухли, причім 7 осіб зістало убитих а кільканайцять ранених.**

Німецькі літаки не могли мати на цїли бомбардувати місто. Їх цїлью було вислідженє неприятельських становищ. З того можна вносити, що німецькі війска находять ся близко Варшави.

НУЖДА В РОСІЙСЬКІЙ ПОЛЬЩІ. — САЛДАТИ МОРДУЮТЬ БЕЗБОРОННИХ ЛЮДИЙ ЗА ДОЗВОЛОМ НАЧАЛЬНОГО КОМАНДАНТА.

АМСТЕРДАМ, 20. жовтня. — Між населенєм в російській Польщи панує страшна нужда. Комітет, який має на цїли зарадити хоч в части лиху, вислав до Петрограду депутацію з просьбою о поміч правительство. Правительство вправдї обіцяло дати підмогу, але доси нїчого не вдїяло.

З достовірного жерела надійшли вісти про звірства, яких салдати допускають ся на безборонних мешканцях в Польськім Королївстві. В місті Радомі повісили козаки трох жидів, помимо того, що російський місцевий піп вставляв ся за ними, доказуючи їх невинність.

Полонені салдати оповідають, що російські військові власти давали їм дозвіл на нищенє маєтків і мордованє людий. Коли мешканці Польського Королївства внесли скаргу на салдатів за їх звірське поведенє, великий князь Николай Николаєвич заявив, що жовнірі мусять бути в якийсь спосіб винагороджені за невигоди у війні і тому позволяєть ся їм „погуляти".

Ті слова царського свояка великого князя Миколи Николаєвича вказують на некультурність його самого і дикість його війск. Бо що ж значить, що мусять позволити на розбої? Се значить, що армія лиха, що милує грабіж і рабунок, а також, що команда є безсильна супроти тої дикости і мусить її позволяти погуляти, бо инакше вона зробить се без дозволу і з армії перетворить ся в банду опришків і рабівників.

Дїйсно, похід теперішньої російської армії на нашу землю в Галичині, Буковині й на Угорщині виглядає як похід дикої орди татарської або турецької. Але Турки вже цивілізували ся і ведуть війну так як инші народи, лише одні Москалї воюють як середновічні дикуни.

—o—

Війна з Францією.

УПАДОК КРІПОСТИ ВЕРДЕН НЕМИНУЧИЙ.

СЕЙВІЛ, Л. АЙ. (бездр. телегр.), 20. жовтня. — **Дж. Архібалд, кореспондент нюйорської часописи „Ворлд" доносить, що французька кріпость Верден в короткім часі мусить упасти. Бомбардованє кріпости через тяжку німецьку і австрійську артилєрію триває безнастанно. Кілька фортів першої оборонної лінії находить ся вже в руках Німців.**

Про правдивість англійської преси говорить Архібальд отсе: „З англійських часописий, які маю перед собою, переконую ся, що в Лондоні заборонено подавати правдиві вісти до загального відома. Англійці старають ся всіми силами закрити перед загалом величезні страти союзників в дотеперішних битвах. Вісти з поля битви коло Верден є з усім ложні".

Дж. Архібалд перебуває в головній кватирі німецького генерального штабу і враз з членом американського посольства в Берліні, Валтером Джерардом оглядав боєву лінію коло Верден. Як відомо, англійські телеграми доносили перед кількома днями, що Французи відперли німецьку армію, перейшли границю Німеччини і приступили до облоги одної із найсильнійших кріпостий Мец. Все те оказує ся звичайною байкою, якою взаїмно потішають себе союзники.

НІМЦІ ПРИСТУПАЮТЬ ДО БОМБАРДОВАНЯ ГОЛОВНИХ ФОРТІВ ВЕРДЕНУ.

БЕРЛІН (через Амстердам), 20. жовтня. — **Німецьке міністерство війни оголосило отсї вісти з поля війни:**

„По кількох тижнях тяжкої боротьби наші війска займили кілька фортів, які окружають Верден. Се отворило нам дорогу до бомбардованя головних фортів кріпости. Всї приготовленя до сего вже зроблені.

Французькі телеграми не згадують нічого про положенє під Верден. Колиб повисша вість була правдива, то в короткім часі можна надіяти ся здобутя Вердену Німцями. Дотепер Німці ще не бомбардували самої кріпости Верден, але заняли форти, які боронили приступу до самої кріпости. Військові знавці потакують, що Верден не зможе довго устоятись перед тяжкими гарматами Німців і Австрійців.

ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕНЄ

НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

У війні з Росією не зайшли в послідних днях ніякі важнійші зміни. Головною причиною застою в дальшій акції воєнній є осінні слоти, які вже від тижня тривають в Галичині і в Польськім Королївстві. Мимо того удало ся австрійським військам посунути ся в деяких місцях дальше наперед. На схід від Перемишля і Хирова Австрійці змусили Москалів до дальшого відвороту. Також здовж ріки Стрия австрійські війска идуть дальше наперед. На схід від Ярослава Москалї заатакували становища Австрійців, але з великими стратами мусїли уступити.

В Польськім Королївстві обі сторони ладять ся до рішучої розправи. На проти себе станули тут дві міліонові армії. Воєнні знавці заповідають, що се буде найстрашнійша битва за час цїлої війни.

З ріжних жерел доходять вісти, що в Росії і Австрії холєра починає розширюватись вже на добре. Богато випадків холєри було смертельних. Зимова пора вплине правдоподібно на зменшенє сеї хороби, але натомісць на весну наслідки холєри можуть бути страшні.

—o—

НА ТЕРЕНІ ВІЙНИ З ФРАНЦІЄЮ.

Німецькі війска заняли сильні становища над рікою Ізер коло міста Нюпорт, яке лежить в половині дороги з Остенди до Дінкерк. Всякі вісти, що Німці розпочали відворот і опорожнили Остенду, показали ся неправдивими. І тут через слоту сильнійша воєнна акція була припинена.

Незвичайно великої ваги є вісти про здобутє кількох фортів коло Верден. Бомбардованє самої кріпости Вердену має розпочатись вже небаром. Здобутє Вердену буде мати величезний вплив на вислід дальшої війни. З упадком Вердену Французи будуть приневолені змінити цїлу дотеперішну боєву лінію, що буде рівнатись програній.

На прочій боєвій лінії не зайшли жадні зміни.

Німецька фльота ладить ся до рішаючої битви. Доходять вісти, що кораблї заосмотрено в живність на довший час. Цїла фльота є готова до битви. Німецькі підводні судна і торпедовці доїждять аж до устя ріки Шельди (полуднєве побереже Голяндії).

БИТВИ НА ПОЛУДНЕ ВІД ОСТЕНДИ.

БЕРЛІН (через Амстердам), 20 жовтня. — **Дальший похід німецької армії на полуднє від Остенди стрінув значний опір зі сторони бельгійської армії, скріпленої відділами англійського і французького війска. Над рікою Ізер коло Нюпорт вже від неділі триває завзята битва.**

Німці відбили напад французької армії на захід від Ліль, причім Французи понесли великі страти.

На східній боєвій лінії не зайшли жадні важнійші зміни.

Вісти про побіду Бельгійців над Німцями коло Нюпорт та про відобранє міста Остенди не є досі потверджені і тому належить уважати їх за звичайну поголоску.

ЧИСЛО ПОЛОНЕНИХ В НІМЕЧЧИНІ ВИНОСИТЬ ОКОЛО 300.000.

БЕРЛІН, 19. жовтня. — **Німецьке міністерство війни оголосило число взятих у полон жовнірів в битвах по день 1. жовтня. Число полонених офіцирів і жовнірів виносить 259.300. З того припадає на:**

	офіцирів	жовнірів
Французів	2.050	123.500
Москалів	2.150	92.000
Бельгійців	470	30.250
Англійців	180	8.600
	4.950	254.350

Разом отже 4.950 офіцирів і 254.350 жовнірів.

Колиб узглядити ще полонених в битвах з послідних трох тижнів (в самій Антверпії взяли Німці около 20.000 Бельгійців і Англійців у неволю, а друге тільки Москалів у боротьбі коло Варшави і на границі Східних Прус), то число полонених Німцями з нинішним днем виносить около 300.000.

Ані Англійці ані Французи дотепер не оголошували числа полонених Німців. З того можна заключати, що се число є дуже мале.

—o—

ПОРТУГАЛІЯ ВИСИЛАЄ ВІЙСКА НА ПОМІЧ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН, 20. жовтня. — **Португальські війска у силі двох армій по 16.000, висіли в Мозамбік (в Африці).**

Повисша телеграма вказує, що революція в англійських кольоніях в Африці є грізна.

—o—

Війна на мори.

НІМЦІ ЗАТОПИЛИ ЗНОВА АНГЛІЙСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

БЕРЛІН (бездр. телегр.), 20. жовтня. — **Тут оголошено урядово, що німецькі кораблї затопили на Північнім мори англійське підводне судно „Е.-3", яке доперва в р. 1913 спущено на воду.**

Німецький урядовий рапорт потверджує вість про утрату 4 підводних лодок „S.-115", „S.-117", „S.-118" і „S.-119". Притім висказано великий жаль за утратою людий. Самі судна належали до найстаршого типу.

B256

ЯПОНСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ ПІШОВ НА ДНО МОРЯ.

ТОКІО (столиця Японії), дня 19. жовтня. — Урядово оголошено, що японський кружляк „Такашіго" в заливі Кіяучав в ночи 17. с. м. вїхав на підводну міну і потонув. Із залоги, яка виносила 357 людий, вирятувано лише одного офіцира і 9 моряків. 347 людий згинуло.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

15. Вунсокет, Р. Ай. Збірка на хрестинах у п. Василя Козака заходами п. М. Чагарина. Жертви зложили отсі Гості: В. Козак і І. Кисіль по $1.00; Й. Чагарин, М. Чагарин і В. Писочний по 50 ц.; М. Підгородецький, І. Рабко і М. Галас по 25 ц.; М. Сіма 20 ц. — Разом $4.45

16. Гановер, Н. Дж. Вп. Гоменюк зложив на повисшу ціль жертву в сумі $5.00

РАЗОМ $9.45.

З перенесеня $1.378.35; з днем 20. жовтня виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $1.387.80.

Ті, що відчули біль рідного краю.

Доси на Фонд визволеня України, який призначено в цілости на поміч рідному краєви по війні, наспіло доволі мало жертв, так мало, що дійсно нам соромно і перед своїми і перед чужими. Ще недавно, з нагоди помочи для голодуючих братів у Галичині, ми, американські Українці заявували і своїх братів у Галичині і тут наших ворогів в Америці (кацапів, Поляків). Наші братя зі старого краю писали сюди, що сльози радости ставали їм в очах, коли довідали ся, що їх заморські братя з такою любовю віднесли ся до голодних братів. А наші вороги зивували ся нашій організаційній силі і нашій єдности, що ми так скоро і так легко зібрали 5.000 долярів на поміч голодним братям.

Жалко і прикро, що в теперішну хвилю є инакше, хоч справа далеко поважнійша, а недоля рідного краю о много тяжша. По війні наш старий край буде як по татарськім напади. Кілько то буде голодних, босих, бездомних; кілько калік; кілько вдів і сиріт! Кілько господарів стане жебраками! Кілько наших товариств упаде!

Не загоїмо всіх ран, але бодай хоч найболючійші! Даймо поміч бодай найбільше потребуючим! Даймо остатній цент для тих, котрі стратили все, що мали, а не жалували, бо сподівались ліпшої долі вітчині.

Мило нам тут зазначити, що ті, котрі вже прислали свої жертви, давали їх від щирого серця, бо се видко з їх листів. Подаємо тут два остані листи, які ми одержали:

З Гановер, Н. Дж. від п. М. Гоменюка одержали ми посилку 5 (пять) долярів на Фонд визволеня України і такий лист: „Дня 16. жовтня, 1914. Даю на Фонд визволеня України пять долярів, щом заробив. Скінчив ся мій місяць роботи, взяв я заплату і даю на фонд своєї рідної України. Слава Ісусу Христу. — Михайло Гоменюк; Гановер, Н. Дж.

З Вунсокет, Р. Ай., від п. М. Чагарина одержали ми на Фонд визволеня України $4.45, зібрані на хрестинах і такий лист: „Заняла ся воєнним огнем ціла Европа і великий дзвін гуде та будить дрімаючу, закуту в кайданах нашу Україну. Здаєть ся, що не знайдеть ся серце українське, аби тепер, в так важкій хвили не здрігнуло ся, щоб разом не дати помочи нашій будучій вільній самостійній Україні. Тож до бою, до бою зве поклик і нас тут за морем, щоби разом стати за діло сьвяте. Даймо-ж поміч нашим братям у старім краю, а слава Неньки-України ще нам зацвите. — Притім даю поклик до всіх Союзовців: Не пора нам сварити ся нині за конвенцію, але най кождий з нас подумає, що уряд Українського Народного Союза не зі своєї волі зміняє статут, а разом з делєґатами і після права. Натомісць займіть ся усі збіркою на поміч рідному краєви по війні. Нехай з іскри нашої жертвенности розгорить ся великий огонь. — М. Чагарин.

Московський розбій у Львові.

ЗРУЙНОВАНЄ УКРАЇНСЬКИХ ДОМІВ.

Лондон, дня 19. жовтня. Кореспондент тутешнього дневника „Таймс", котрий пробуває у Львові, доносить:

„Підчас московського острілюваня Львова богато домів зруйновано, але церкви і ратуш, котрий своєю вежою подобає на церкву, ненарушені. Сей факт, що найблизші будинки коло ратуша зрівнано із землею, а церкви, що стоять зараз побіч них, не нарушено, вказує, що російські стріли, віддавані з віддаленя 5.000 метрів, були докладно вимірені на сї будинки, з пощадою для церков".

* * *

Що значить ся телеграма?

1) Вона потверджує нашу вість сперед двох [illegible] (на основі приватного листа, одержаного одним Українцем у Злучених Державах з Лондону), що Москалі по занятю Львова як дикі варвари зруйнували у нашій галицькій столици українські будинки.

2) Що Москалі хотять оправдати сей розбій перед сьвітом в той спосіб, що буцімто вони робили се підчас здобуваня Львова і тому так поінформували анґлійського кореспондента, хоч се їм не вдасть ся, бо є загальновідомою річию, ствердженою доси кількома телеграмами з Петроґраду, а також відомостями про тайний уклад Поляків з Москалями, — що Львів віддано Москалям без вистрілу. З того виходить ясно, **що зруйнованє будинків у Львові (коло церков) наступило вже по занятю Львова і є звичайним розбоєм, якого нічим не можна оправдати.**

3) Що се відносить ся до українських будинків у Львові, пізнати з того, що кореспондент „Таймса" згадує, що зрівнано із землею будинки коло церков і недалеко ратуша, а ми знаємо, що недалеко Волоської церкви і ратуша є отсї українські будинки: В Ринку (против ратуша): **дім товариства „Просьвіта"; дім товариства „Труд", дім „Народної Торговлї"**; при Руській улици і при улици Підвалє (против Волоської церкви) **дім товариства „Дністер"**; при улици Чарнецького (против Волоської церкви через Підвалє: **три доми** (один при другім) **товариства імени Шевченка**: зараз недалеко против Домініканського костела — **будинок кредитового товариства урядників і сьвящеників,** а близько ще **будинок товариства „Зоря"** при Вірменській улици.

Можна сподівати ся, що Москалї при нищеню наших будинків не обмежились лише до тих, котрі є в Ринку і околиці Ринку, але нищили і инші українські будівли у Львові, а щадили москвофільські і польські, бо ті царські слуги приняли московських наїзників, як доносили телеграми, підданчими промовами і цьвітами.

* * *

Сей московський дикий варварський розбій є болючим ударом для цілого українського народа, бо ті будинки се був доробок тяжкої праці усїх наших братів у Галичині. Але ми певні, що як тільки Москалїв проженуть раз на все з Галичини, **то нам за московські гроші поставлять ще красші будинки, які будуть по віки вічні сьвідчити про московську дич і про кару за сю дич.**

Ще одна користь буде з московського розбою для нашого народа. **Вже раз добре дали нам Москалї пізнати, які вони наші братя!! Показали нам, як вони нас люблять і яке їм миле все те, що наше.** Ніж тільки вони мають для нашого народа, нагайку, шибеницю і гармату. Розбоєм ідуть на безборонних людий і на мертві мури.

Сього не забуде наш нарід, не забуде сього сьвіт і не забуде історія. **Сей московський розбій у Львові буде знаменем московського братерства до нашого народа.** Буде одним з многих чорних пятен в історії московсько-українських відносин.

Сей злочинний розбій кличе о пімсту. Пімсту на московських наїзниках і їх слугах — москвофілах, сих зрадниках, скажених собаках, бо собака не скажена служить свому господареви, а тільки скажена його кусає, так як вони свій рідний нарід.

Кождий сьвідомий Українець мусить присягнути пімсту московським опричникам і їх слугам — скаженим собакам-кацапам. Пора на пімсту мусить прийти і не мине винуватих злочинців.

* * *

Наше серце прибите тепер жалем і болем, бо жаден нарід на сьвітї не будував своїх народних сьвятинь серед таких прикрих відносин як нарід український в Галичині. Наші народні будинки у Львові се були наші хлопські доми, побудовані хлопською кервавицею, здвигнені хлопським кровавим потом. Мозольною працею і жертволюбивостю здвигнули наші братя величаві будинки у Львові, які були сольою в оці у наших ворогів Ляхів і наших зрадників кацапів. Тепер, підчас занятя Галичини і лядько-московської змови у Львові — ся ненаситна кровожерна банда хотїла завдати удар нашому народови. Але дуже вони помилили ся, коли сподївали ся знищити нашу націю через зруйнованє мурів. Навіть в найгіршім случаю, хоч би Москалї і не відбудували зруйнованих нам будинків (коли би яким чудом побідили), то і тодї сей удар наш нарід перебуде. Перебув напади і руїни татарські, турецькі, лядські і московські, які тривали віками і віками цїлими, то перебуде і сей удар, і сю руїну нашого народнього добра. Перебуде, але не забуде! Ніколи її не забуде!

Буде вона вічною осторогою перед приязнию з Москалями і Ляхами та закликом до пімсти на ворогах і підлих зрадниках. А коли Галичина або і більше українських земель по війні не буде під Росією, то можемо бути певні, що під тими румовищами з українських домів похована навсе — народну зраду. Кому як кому, але кацапській погани зробили конець московські опричники своїм розбоєм у Львові.

НЕДОЛЯ РІДНОГО КРАЮ.

Хто з нас Українців прочитав першу вістку перед двома тижнями, а нині другу вість про страшний московський злочин у Львові, того безперечно опанувала злість до ворогів, а щире спочуванє до тяжко скривджених братів.

Нема у нас, американських Українців, — ніодного, котрого би не заболіло серце по тім ударі, який спав на наш нарід.

А як же доперва болить се наших братів у Львові, коли дивлять ся на руїни півстолїтного нашого дорібку? Може тільки лежать румовища там, де пишали ся красні величаві будівлї; де були наші товариства, бібліотеки, музеї; де вчили ся українські дїти у своїй рідній мові. Може ворог Лях і Москаль та зрадник кацап сьміють ся і тїшать ся з радости як дияволи, а Українець відвертає очи, аби йому серце не трісло з розпуки.

Може вже й не довга радість ворогів-дияволів, але біль наших братів не скоро загоїть ся.

В ту лиху хвилю болю і терпіня рідного краю ми сини того краю — станьмо йому до розради. Ми мусимо виявити нашим братям у Львові і в цїлій Галичині наше щире спочуванє. Мусимо показати його словом і дїлом. А щоби се спочуванє почули наші братя зараз, як тільки настане мир на їх і нашій спільній рідній земли, мусимо тут на чужині вже тепер приложити всїх заходів, аби справу приготовити. Мусимо приложити всїх заходів, щоби перша вість, яка прийде до наших братів у старім краю по війні — була та, що ми на чужині не забули своєї вітчини в її найтяжшу хвилю.

Як прикро, але треба признати ся, що ми Українці, хоч нас так чужі окричали за жертволюбивих, в теперішну хвилю, у хвилю таку незвичайно важну для нашої вітчини, а рівночасно таку прикру і таку повну горя, недолї та ударів, — на диво заховуємо ся доси байдужно. Ідуть зазиви, щоби складати жертви на Фонд визволеня України, а відгомін доси, на жаль, дуже слабий.

Так дальше не може бути. Чейже промовить тепер до наших сердець сей тяжкий удар для нашого народа в Галичині, який нанесли їм московські опричники своїм звірським розбишацтвом у Львові. Ми не сьміємо мовчати, як наших братів катують і рабують.

Нехай же наше зболїле серце і наша совість промовить до нашої жертволюбивости на поміч для обрабованих і винищених наших братів у старім краю! Може аж тепер посиплють ся рясніше жертви на Фонд визволеня України, який в цїлости пійде на поміч нашим братям у старім краю, — **чи раненим, чи калїкам, чи вдовам, чи сиротам, чи бідним товариствам, чи школярам українським, що їм московські злочинці знищили хату,** — словом, усїм нашим братям і сестрам уріднім краю, що найбільше будуть потребувати нашої помочи.

Не дивім ся на те, що держава обовязана дати поміч раненим та вдовам і сиротам по убитих жовнїрах, а ворог, як буде побитий, відбудує знищені українські доми, — бо все те буде невистарчаюче і поміч то буде гірка. Наймилїйша буде для нещасних наших братів — щира поміч від їх братів на чужині, — від нас. **Не так поміч як наша память на них у таку страшну і прикру хвилю!**

Тож нехай жадна жертва не буде для нас за великою! Чи богатший чи біднїйший, чи старший чи молодший, чи хлоп чи жінка — всї ми без жадної ріжниці киньмо щиро і радо хоч би і малу жертву для тих наших рідних, котрі понесли надлюдські жертви!

Наших кілька чи кільканайцять тисяч долярів щирого братного дару будуть милїйші ніж московські міліони рублів кари. Покажім і нашим ворогам, що **Українці один нарід, без огляду, чи вони в Росії, чи в Австрії, чи на другій півкулї — в Америці.** Покажім свою любов до рідного краю. Нехай бачать вороги і цїлий сьвіт, що ми на першу вість про московський злочин зложили достойний дар нашим братям. І нехай знають наші братя, що в найтяжшу хвилю ми за них найбільше памятаємо!

Поляки і ми.

—o—

До нашої редакції наплпвають ріжного рода листи від читачів. Між иншими прислав нам один Поляк з Філядельфії обширнійший лист, в котрім закидає нам, немначеб ми не ширили правдивої просьвіти межи народом, а бавили ся лише в інсинуації супроти Поляків. Такі листи діставала наша редакція вже й давнїйше, одначе годї нам за кождим разом відповідати. А до нинїшної відповіди приневолюють нас нові факти й події, які зайшли як в старім краю так і в Америці.

—o—

I.

Теперішна европейська війна буде мати величезне значінє на розвій подій в Америці. Не лише вилине вона на економічний стан держави, але також і на становище народів, які замешкують Злучені Держави. З досьвіду знаємо, що кождий американський іммігрант в перших лїтах свого побуту живе ще житєм своїх батьків і своєї нації в старім краю, з часом одначе затирають ся давні почуваня, а відносини нової держави так сильно впливають на її нового „горожанина", що він передівсїм почуває себе „Американцем" і аж на дальшім місци кладе свою народність, до якої з уродженя він прналежав.

Сучасна війна вливає в сїй справі в цїлком противнім напрямі: щоденна обсервація житя американських народів та перегляд їх преси вказують на те, що їх мало що обходить під теперішну пору американські справи, а цїла їх думка занята вістями з рідного краю. Часописи кождої нації подають в наголовках сї звістки, які їм пожадані з огляду на їх національний інтерес в Европі. ворожнеча між народами й державами Европи починає перещачковуватись що раз то більше до Америки і з держави, яка до тепер мала одну народність „американську" повстає держава націй. Характеристичний в сїм напрямі проявлість ся клич серед німецького народа: „Будьте передівсїм Німцями". Німецькі часописи почали нечувану доси кампанію проти всїх, що яким небудь чином оказують нехіть до Німеччини чи Австрії, видають часописи в анґлійській мові, шукають в Америці союзників і прихильників для німецької справи, відбувають манїфестаційні збори та віча, пригадують Америці свої заслуги около піднесеня американської культури й американського промислу і т. д. Словом: Німцї починають жити в Америці своїм національним німецьким, а не космополітичним американським житєм.

Сих кілька загальних заміток навели ми для переведеня паралелї нашого національного становища супроти наших відвічних сусїдів в старім краю, Поляків. Наші відносини в Америці до Поляків не були до тепер скристалїзовані. Ми загалом дуже мало інтересували ся ними, бо одні другим не входили в дорогу. А коли зі старого краю доходили вісти про нерівну борбу Українців з Поляками, то відгомоном тих подій в Галичині були віча й збори Українців в Злучених Державах. На сих вічах ми виявляли нашу однодушність з галицькими Українцями, ухвалювали резолюції та збирали гроші на підмогу Галичанам в їх борбі. Се мало хиба такий вплив на відносини в Америці, що нехіть до Поляків виявляла ся в приватних суперечках між Українцями й Поляками. Впрочім між Поляками в Америці є більшість еміґрантів з Росії, які самі зазнали кайдан, тому й були вирозумілі на нашу ворожнечу до Поляків гнобителїв в Галичині.

Послїдними лїтами відносини в Галичині почали зміняти ся. Між Українцями в Галичині чимраз більше почав проявляти ся дух протиросійський. Українці самі в собі більше сконсолідували ся, добачаючи більшу небезпеку для своєї справи зі сторони Росії, ніж зі сторони Поляків. Деякі уступки роблені Українцям Поляками почали утихомирювати нехіть нашого народа до Поляків. В приватних міркованях доходило ся навіть до заключеня, що може в недалекій будучині, станут Українці разом з Поляками проти спільного історичного ворога, Росії.

На дїлї було се лише самодурство, яке на щастє коротко тревало. Сї уступки, які Поляки називали небувалими „концесіями" для Українців, робили вони лише під напором австрійського центрального правительства.

За те самі польські провідники почали снувати инші пляни, з початку несьміло, а потім щораз голоснійше. Більша часть польської інтелїґенції почала приймати т. зв. „російську орієнтацію", себто плян, що Польща може повстати лише при помочи Росії. Провідники чимраз виразнїйше почали видвигати галицьких москвофілів, майже в кождім селї старали ся вони винаймити якогось москвофіла, який мав бути шпіоном між українським населенєм та доносити про найменший наш рух з одної сторони до польських поліцийних бюр „Ради Народової" а з другої сторони до москвофільського ґенерального штабу. В той спосіб Поляки на спілку з москвофілами хотїли задати Українцям смертоносний удар.

В нищеню українства добирали Поляки всяких можливих средств. Маючи всї уряди в своїх руках і цїлу державну адміністрацію, не жалували вони нічого, щоб лише нас підкопати. Хоч самі тайно порозумівали ся з Росією, були отже в понятю державнім зрадниками, то представляли нас перед Австрією, що ми тягнемо до Росії, а перед Росією представляли нас як найбільших ворогів російської держави.

На чолї русофільського руху серед Поляків стануди проводирі вшехполяків: проф. львівського університету Грабський і Ґломбіньский та граф Скарбек і проводирі подоляцької-дїдичівської партії Цєлєський та проф. львівського університету Старжиньский. Вшехполяки мали за собою около ³/₄ урядників зі всїх дикастерий, а подоляки майже всїх дїдичів зі східної Галичини. Їх заходами удалось повалити намісника Бобжиньского, котрий всїми способами противив русофільським затїям Поляків. Новий намісник Коритовський йшов зовсїм на руку вшехполякам і подолякам і в той спосіб, хоч був цїсарським намісником, промощував дорогу Росії до Галичини.

Що Українці серед таких страшних відносин, взяті в огонь з двох сторін, могли ще видержати, мусять се завдячити свому сильному організмови і заходам українського парляментарного Клюбу у Відни. Клюбови удало ся переконати віденські круги про ворожі затії Поляків у Галичині та позискати для української справи небіжчика престолонаслїдника Франца Фердинанда. Одначе Поляки-русофіли так гарно уміли маскувати свої конспірації проти Австрії, що ніяк не мож було їх приловити, а в додатку Австрія боялась занадто великої сили Поляків та відкладала справу на пізнїйший час.

В короткім розмірно часї стали Поляки найбільшими ворогами Австрії; а всяку ненависть до сеї держави, яка дала їм таку волю, якої навіть в самостійній польській державі не мали, вони уміли виляти на Українцях.

І цїлком природно. Українці не могли стати по сторонї Росії, бо русофільство в нашім народї рівнає ся резиґнації із нашої національної самостійности. В додатку сама Росія нїколи не узнавала й не узнає українського народу, уважаючи його потомком московського народу й слугою російської держави. А що Поляки мріють про відбудоване Польщі історичної, хотячи забрати також історичні українські землї, тож Українці нїколи не можуть згодити ся на самовбийство й станути поруч з Поляками: наша ідея цїлком відмінна від польської, а то здвигненє самостійної України на українських землях.

Коли ми говоримо про русофільство Поляків, то мусимо тут зазначити, що не всї Поляки є русофілами. Не є ними соціяльні демократи та краківські консерватисти. Рівнож польські селяни, з яких одні належать до людової партії, а другі йдуть під команду вшехполяків, зовсїм не знають навіть русофільської політики своїх проводирів. Русофільський напрям становить польська інтелїґенція в двох третих частях. Тому ми можемо голити ся в дечім лише з тими Поляками, котрі признають нас за самостійний нарід і не станули без застереженя по стороні Росії для цїлковитого здавленя українського руху. Одначе їх є яка одна четверта частина польської інтелїґенції.

Родимці! При всїх нагодах складайте жертви на Фонд визволеня України.

З ТИЖНЯ.

Бельґійське населене утікає з з нятих Німцями міст і сіл та хоронить ся в неутральний Голяндії. — Німці заняли кріпость Антверпію, а частина бельґійського війска, яка боронила сеї кріпости, утікла до Франциї. — Один з француських опанцирнених автомобілів, яких уживасть ся з великими успіхами у теперішний війні. — Кардинал Гаспаррі, новий папський секретар. — Боротьба на улицях бельґійського міста Альост. — Бостонські бейсболовці „Хоробрі" (Брейвс), під управою Джорджа Сталінґса, виграли чотири з ряду гри з „Атлетами", що були під зарядом Коні Мака, і тим чином зискали сьвітове шампіонство. Між „Хоробрими" визначив ся найбільше „лапач" (кечер) Генк Говди.

СОЮЗ ДЛЯ ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

Нашим читачам звісно, що у Відни утворили Українці з російської України „Союз для визволеня України" та видають свою часопись по німецьки під заголовком „Украініше Нахріхтен". Рівночас розіслали вони до всіх часописий свій поклик, а між иншими помістила сей поклик і нюйорська німецка часопись „Штаатсцайтунг". Щоб познакомити й наших читачів зі змістом сеї відозви, містимо її тут в цілости. Ось вона:

„Безпримірно визиваюча політика Росії спровадила на цілий сьвіт катастрофу незвісну до тепер в історії. Ми, Українці, сини великого народа розділеного поміж Австро-Угорщину і Росію, який давить царат в нечуваний спосіб, знаємо добре, о що головно ходить в теперішней війні. Безперечно не ходить тут о гегемонію „германізму" або „славяньства". Се війна між культурою а варварством. Війна ся ведеть ся тому, щоб остаточно знищити силу ідеї, ідеї панмосковитизму, яка принесла цілій Европі необчислені страти і загрозила її гараздови і культурі.

Використовуючи цілю політичну сліпоту славянських народів, Росія зробила сю ідею, що звісна під фальшивим іменем „панславізму" — оружієм своїх наїздницьких плянів. Ся ідея знищила вже Україну як незавнсиму державу, вона подоптала Польщу, ослабила Туреччину, а послідними роками закинула свої сіти і на Австро-Угорщину. Брамою, через яку мав увійти тріюмфуючий панмосковитизм в Австро-Угорщину, щоби її знищити, мала бути Галичина. Народ наш розділений між дві держави мав служити Росії до того, щоби царат опанував проливи моря і місто Константинополь, куди, по рецепті російської дипльоматиї, йому дорога на Відень.

В сій цїли вела Росія вже від довгих літ підпольну роботу серед нашого народа в Галичині. Рахунок був ясний: коли вдасть ся зєднати наш народ, який в Росії так брутально давлять, для російської цїли в Галичині, тоді задача заткнути царський прапор на Карпатах стане незвичайно легкою. Коли ж би 30-міліоновий український народ, що є під царатом уляг виливам своїх галицьких братів і став належито оцінювати свої національні і політичні інтереси, тоді пропали би всі заборчі пляни Росії.

Без відірваня українських провінций від Росії, навіть найстрашнійший погром тої держави в теперішнім віні, буде лише слабим ударом для неї, від якого царизм протягом кількох літ прочуняє, щоби назад грати стару ролю: заколочувати европейський спокій. Лише вільна до тридержавного союза гравітуюча Україна могла би своєю величезною територією від Карпат по ріку Дон і Чорне Море, становити охоронний мур для Европи проти Росії, і вона раз на все експанзію царизму зробила би неможливою і увільнила би славянський сьвіт від шкідливого впливу панмосковитизму.

Вповні сьвідома своєї історичної місиї, хоронити свою стару культуру перед азійським варварством Москалів, Україна була весь час відкритим ворогом Росії і в своїх визвольних змаганях все шукала помочи Заходу, особливо у Німців. Гетьман Богдан Хмельницький, Дорошенко і Орлик звертали ся до Німців, а Мазепа до Шведів. Навіть за часів Катерини II. шукала українська шляхта на пруськім дворі охорони перед „московською тиранією". Шевченківські демонстрациї в Київі в марті сего року підчас яких було чути оклики: „Хай живе Австрія! Проч з Росією!" доказують, що українська політична думка знов іде дорогою старої політичної традиції.

Ми — російські Українці, що зєднали ся в „Союз для визволу України" — покладемо всі наші сили для того, щоби остаточно з Росією обрахувати ся. В сю вельми тяжку пору, коли наш народ по оба боки граници ладить ся до послідної борби з нашим відвічним ворогом — звертаємо ся з отсим покликом до всего цивілізованого сьвіта, щоби він підпер нашу слушну справу! Ми відкликуємо ся в тім глубокім переконаню, що українська справа є рівночасно справою европейської демократиї. Ніколи не буде мира в Европі, ніколи Европа не буде свобідною перед грозою інвазії царизму, ніколи й культурні здобутки не будуть безпечні, доки на широких степах України не буде збудована запора проти Росії!

Величезні жертви, які наш народ приніс в своїх борбах з Росією протягом століть і все ще приносить, дають нам моральне право жадати розуміня і уваги цивілізованого сьвіта для нашої справи незавнсимости України!

Щоби на хвили, коли на побоєвищах, на яких тисячі Українців проливають свою кров, рішає ся доля народів Европи, повне значіне нашої справи для Европи не зістало незвісним, звертаємо ся з отсим відкликом до публичної опинії всіх націй, яких політичні інтереси під сю велику хвилю в одно з інтересами волі і цивілізації".

За „Союз для Визволу України":

Д. Донцов. В. Дорошенко. М. Меленевський. А. Скоропис-Йолтуховський. Н. Залізняк. А. Жук.

ЧОЛОБИТНЯ МОСКОВСЬКИМ ВЛАСТЯМ У ЛЬВОВІ.

Російські часописи, які саме тепер насьпіли до Америки, доносять про чолобитню, яку зложили генерал-губернаторови Галичини гр. Бобрінському москвофіли й Поляки.

Ся чолобитя відбула ся дня 9. вересня. Др Дудикевич, котрий по оголошеню мобілізациї утік був до Росії, представив гр. Бобрінському „депутатів" від 19. москофільських організаций, а сам в імени „представителів Галицької Росії" виголосив з глубоким одушевленем слідуючу промову:

„Побідоносні російські війска змивають рідною кровію австрійське пятно з „Подяремної Росії" та прилучають до державної Росії вітчину сьв. Володимира. Пращур раз російський цар обєднує всі російські землї. Червона Росія все(?) почувала себе російським народом." Опісля висловлював Дудикевич надію, що Галичина на віки лишить ся при корінній Росії і так закінчив свою промову: „Просимо Вас, „Ваше сіятельство", в імени історичного російського Галича зложити під ноги цареви всеї зєдиненої Росії наші і нашої Росії чувства невимовної радости і безконечної подяки за освободжене нашої родини і прилучене її до вільної державної Росії, наші вірнопідданчі чувства безграничної любови свому природному російському цареви і безпредільного віддання його царському родови і переконаня про нашу готовість честю і совістю, вірою і правдою не тільки дальше служити нашій тепішній родині, але брати участь в культурній роботі всього обєдиненого російського сьвіта".

Граф Бобрінський мав бути незвичайно зворушений тим лизунством та відповів слідуючими словами:

„І ви і я знаємо і відчуваємо, що довершило ся велике діло, як проголосив ще 5. вересня начальний командант. Вже нема більше „Подяремної Росії". Наше війско очищує Червону Росію від її відвічних гнобителів, а ми, при вашим співділаню, повинні доложити всїх зусиль до духового і матеріяльного зєдинення Галицької Росії з прочою Росією. Я певний, що з вами ми підемо рука в руку і що від нині щаслива Галицька Росія все буде радувати нашого сильного батька (царя), котрий тепер дійсно став всеросійським царем".

По сїй промові гр. Бобрінський обняв Дудикевича і трикратно з ним поцїлував ся. Одушевлений Дудикевич заявив, що приймає сей поцїлуй, як братський поцїлуй для його народа.

На другий день, дня 10. вересня явили ся у гр. Бобрінського представники польського населеня а то: президент міста Рутовський, віцепрезидент Шталь, польський архиепископ Більчевський, віцепрезидент суду Кіліан і инші. Президент міста Рутовський зложив заяву вірности російському цареви, за що подякував гр Бобрінський і так промовив:

„Уважаю за необхідне познакомити вас з засадами моєї діяльности. Східна Галичина се здавна корінна часть одної великої Росії. На тих землях споконвічне населене було російське. Адміністрация буде заведена після російських взірців. Я заведу тутки російський язик, закони і порядки. В західній Галичині історична минувшина инша і склад населеня польський. Коли наші хоробрі війска займуть тамту часть Галичини, я радо запровадж у там такі порядки, які обіцяв головний командант польському народови, одначе під услівєм, що польське населене проявить зглядом російських війск і російської власти цїковиту прихильність. Я переконаний, що завізваний Росією до нової сьвітлої будучини польський нарід зрозуміє вагу історичної хвили".

З промови гр. Бобрінського виходить, що всі поди Поляків і їх зрада в користь Росії їм не поможуть. Поляки думали, що цар зробить Східну Галичину польською і знищить Українців, Тимчасом вийшло таке, що Бобрінський не признає у Східній Галичині нї Українців нї Поляків, а твердить що се є російська провінция і тут буде лише російська урядова мова. А Полякам показує, що їх право є в Західній Галичині, як що її Москалї заберуть і наколи польський нарід буде до Москалів прихильний. Мимоволї насуває ся тут думка: Котюзї по заслузї. Зрадили Поляки Австрію, щоб лише знищити Українців, нехайже покутують тепер як зрадники під московським обухом.

ЛИСТИ З РІДНОГО КРАЮ.

Містимо деякі виїмки з листів, котрі наші читачі попристали нам, дістави їх від свояків з рідного краю. На будуче просимо наших читачів переписувати листи і то лише на одній стороні картки. При переписуваню належить лишати ті части листів, в котрих доносить ся про здоровлє, поводжене та про родинні справи, котрі не мають значіня для загалу. Нам цікаві будуть вісти з поля бою, про настрій у війську і т. д. Про мобілізацию ми вже знаємо з дотеперішних листів, отже наш загал будуть цікавити повійнні подїї.

Нижче подаємо ось такі виїмки.

I.

З околиць Золочева пишуть:

„В суботу рано в 12. годині як задзвонили на мобілізацию, всі зачали ся збігати, кричати, страх подивити ся; до 24 годин всі вибрали ся. Всі висповідали ся до вівтаря, в неділю рано в 5. годині була для вояків Служба Божа, всі повиступали до сьв. Причастія, отець Канонік роздавав заграничні образки, потому мав проповідь до них, на тім всїх покропив і ½ до 6 рано виїхало 18 фір. Коло церкви всі посходили ся, винесли січовий прапор, схилили, дзвони задзвонили їм ще раз сумно; попрощались і поїхали. Коло каплиці знов поставали, засьпівали гимн цісарський, український і „Пречистая Діво Мати", помолили ся і знов попрощали ся, ще раз заплакали і поїхали".

II.

Лист з Брідщини доносить такі подробици:

„Коло Лешнева була велика борба так що в нас вікна дудніли від канонів. Наші війска подали ся, а за ними пішили Москалї. Боєва лінія тягнула ся на десять миль. В брідськім замку мав засісти якийсь генерал, як тутки говорили російські жовнїрі, але тимчасом зроблено шпиталь і повно раненых, также і в корчмі шпиталь. Війско російське все збиткує ся над людьми, в Хватові все зруйнували, бо там зачепили їх наші".

III.

Иньший лист, писаний зі Сливоної, доносить:

„Нема такого дня, щоби не везли раненых людий. В Бродї нові шпиталі і нові школи так, що вже не мають де раненых помістити. Тут жаль і плач. В Бебрині осталось всего 50 людий і то завтра має бути контроля, то все заберуть, а лишуть тілько калїки і сліпих. Що більше, то не знаю, бо все тримають в тайнї. До Сербії ідуть наші фірами і пішки на роботу. Одні наші були в Сербії на роботі і мусїли утїкати, бо Серби хотїли їх поубивати. Наші війска забрали кавалок Сербії, то тому наші мусять іти там на роботу. Арештовано богато волоських попів, Діваки, ті котрі з нами жиють, були в порозуміню з Сербами; їх попапали, бо знайшли в них підчас ревізиї амуницию. Одного арештували за се, що говорив на цісаря несотворені річи".

Московські звірства.

Кореспонденти американських часописий Герберт Сван і Едвін Емерзон, які вернули з поля війни зі Східних Прус, розказують о розбоях і звірствах російських жовнірів, які масово убивали тамошних мешканців.

Урядові вісти німецького генерального штабу подають, що перед прибутєм генерала Гінденбурга до Прус російські салдати знищили маєток на яких 200 міліонів долярів, збурили богато міст і сіл, убивали невинних дїтий, насилували женщини, розпорювали животи і рiками проливали кров невинних безборонних мешканців.

Офіціяльне донесене Емерзона звучить так: На 25 німецьких новобранців напав відділ козаків, котрі як дикуни відрубували Німцям пальцї, руки, ноги і так полишали їх на поли. Вони повмирали у страшних муках. Одного жандарма зловили козаки, відрізали ніс і уха, а опісля окрівавленого звязали й лишили на дорозї.

У одного полоненого російського офіцира знайшли Німцї жіночий палець з діямантовим перстенем. В ліску коло Гродкев знайшли Німцї 20 трупів женщин з розпороеними животами. Утікаючи перед армією Гінденбурга, спалили Москалї 26 міст і місточок, поубивали жінок і дїтий.

Генерал Мартос, який впав з російською армією до Східних Прус, казав вирізати всїх мужчин по селах. Коли опісля підчас борби з Німцями дістав ся Мартос в полон, заковано його в кайдани і відослано до Галлє, де має станути перед воєнним судом. Урядові російські вісти заперечують, немов би генерал Мартос казав мордувати селян. Він мав видати наказ різати лише членів німецкого товариства ветеранів, котрі стріляли на російські війска.

Один російський майор, полонений Німцями, зістав засуджений вироком воєнного суду на смерть за се, що дозволив жовнірам на насильства.

Читаючи про отсї звірства російських салдатів, впадає найбільш в очи се, що на них годили ся самі генерали, отже люди, від котрих мож вимагати вищої освіти. Видко, що ціла Росія однаково культурна, від найвисших до найнизших чинів!

НОВИНКИ.

МИТРОПОЛИТ ГРАФ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ В МОСКОВСЬКІЙ НЕВОЛИ.

Угро-руська газета „Недѣля", яка виходить в Будапешті, столици Угорщини, в 40 числі з 4. с. м., котре ми нині одержали, доносить, що Москалї вивезли митрополита Шептицького зі Львова в глибоку Росію до міста Нижного Новгорода (на схід від міста Москви).

—o—

ЕПИСКОП ХОМИШИН НА УГОРЩИНІ.

„Недѣля" (ч. 38. з 20. и. м.) доносить, що станиславівський греко-католицький епископ Григорій Хомишин перед занятєм східної Галичини Москалями виїхав на Угорщину і загостив у мадярського греко-католицького епископа гайдудорогської епархії о. Стефана Міклошія в Дебрецині.

—o—

ПАВЛО КРАТ НА ПРЕСВИТЕРІЯНСЬКІЙ ТЕОЛЬОГІЇ.

Звісний в Канаді неспокійний дух, член „Ради Сімох", розбивач всякої народної роботи в Канаді, запроданець українського „Народного Дому" у Вінніпегу в руки Жидів на синагогу, видавець гумористичної часописи „Кадило", в котрій словами, взятими з розбишацького словаря лає епископа Будку, основатель української соціяльно-демократичної партиї в Канадї, шпіон-провокатор російського правительства і пр. і пр. вступив на пресвитерiянську теольогію, як про се доносить послїдне число часописи „Ранок" з Вінніпегу. Певно й тут поширить він свою діяльність в такий сам спосіб як до тепер. Канадійським протестантам мож погратулювати із-за придбаня такого визначного прічера.

ПОВІДОМЛЕНЕ. 8257

Отсим подає ся до відома членам У. Н. Союза, родичам, котрих діти належать до Молодечого Союза, а котрі до тепер не отримали „грамот членських" що з огляду на реформу в молодечім Союзі грамоти будуть висилані інтересованим по уведеню реформи в житє.

Гол. Уряд. У. Н. Союза.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE UKRAINIAN NEWSPAPER

Published three times a week Tuesday, Thursday and Saturday, at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by The Ukrainian National Association of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year, for Canada three dollars a year. Single copy: 3 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION MEMBERSHIP LABEL FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS

Оплачувати газету треба завсіди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий мoні ордер. Мoні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістаете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одну сторону картки. Дописи, непригоді до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошення (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ПОГРОМ МОСКАЛІВ ПІД ТАНЕНБУРГОМ.

(Опис очевидця).

Кореспондент лондонської часописи „Дейли Мейл", який був сьвідком величезного погрому Москалів у Східних Прусах, наділсав до названої ґазети ось-такий опис сеї страшної битви:

„Армія під проводом ґенерала Шилінського надійшла двома головними відділами: один з Білостока через Лик, а другий з Млави через Сольдаву. По безнастанних битвах, в яких Німці ставили стосунково невеличкий опір, російські передні сторожі вирпнули з мочарів і осягнули цільний (сталий) ґрунт недалеко Остероде.

„Се був момент, у якім німецький командант, ґенерал фон Гінденбурґ, оказав свій хист яко стратеґік. Повідають, що підчас маневрів, які відбули ся попередно на тім самім місци, він розвязав дуже сьвітло подібну до сеї задачу. Німецькі війска надійшли з над Рену і з Бельгії, артилерія вирушила з Торну і з Гродека і всьо було готове. Коли сильний російський осередок (центр) надійшов з Остероде 27. серпня, ґенерал Гінденбурґ кинув велику силу на ліве московське крило у Майденбурґу, захопив се місто і відігнав ворога назад у багна й озера.

„Сильну німецьку резерву кинено на Ортельсбурґ і тим способом завернено праве вороже крило та загнано його в мочари зовсім так, як се стало ся з лівим крилом. Російська позиція була тепер така: З вившої сторони терен нахиляв ся до окружаючого ворога, значить ся — він находив ся в долині; по стороні внутрішній була сїть величезних мочарів і озер; з трох боків стояли муром Німці: з четвертого боку був лише одинокий вихід, а сей вихід провадив власне через мочари і багнисті потоки.

„Тоді слідувала одна з найстрашнійших битв в історії — битва, якої страхітя позбавили розуму кількох німецьких офіцирів. Німці затісняли свій круг щораз більше, натискали Москалів цілою силою і пражили їх страшним та безнастанним огнем. А Москалі не могли навіть маневрувати своїми гарматами, бо кони позастрягали в болоті. У тім болоті опинили ся також салдати і коні. Природа сеї країни приневолила Москалів розбити ся на безпомічні гуртки, з яких більша частина шукала собі виходу з сеї матні на свою власну руку і заганяла ся щораз дальше в страшні мочари.

„Вечірний сумерк надавав ще більше грози сьому невольному видовищу. З челюстий нічної пітьми доносило ся дике іржанє коний, помішане з розпучливими криками людий, потопаючих у летучих пісках і намулі. З цілої великої армії лише шестоту корпусови і одній половині першого корпуса удало ся втечи і перейти границю, але і вони стратили у відвороті богато людий. Через кілька днів я бачив поодинокі групи загрузлих у болоті салдатів, яких Німці окружали і виловлювали. Богато з них воліло піддати ся добровільно ніж загибати з голоду.

„Генерал фон Гінденбурґ перемашірував у чотирох днях 94 милі і дігнав неприятеля, якому доводив ґен. Ренненкампф, під Гердарен. Москаль одначе зрозумів ще в час небезпеку свого положеня і втік з недобитками своєї армії аж до Сувалок".

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ У. Н. СОЮЗА.

за місяць вересень 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	436.87	108.	169.70
2.	107.55	109.	101.99
3.	203.03	110.	36.25
4.	62.92	111.	51.25
5.	113.75	113.	55.73
6.	58.50	114.	81.41
7.	234.80	115.	50.00
8.	81.46	117.	106.79
9.	163.23	118.	12.40
12.	131.98	119.	16.50
13.	45.79	120.	87.71
14.	165.65	121.	156.98
17.	36.25	122.	73.56
18.	47.71	123.	79.17
19.	71.10	124.	135.25
20.	137.50	125.	29.95
21.	33.44	126.	60.73
22.	27.71	127.	113.86
23.	116.25	128.	53.86
24.	26.25	129.	68.23
25.	68.23	130.	54.42
26.	32.50	131.	33.23
27.	93.96	132.	57.39
29.	163.23	133.	140.13
30.	134.70	134.	36.25
31.	16.05	135.	103.75
32.	48.75	136.	69.82
33.	321.27	137.	22.19
34.	25.00	138.	16.42
35.	61.25	139.	32.50
36.	67.71	140.	83.44
37.	65.00	141.	61.09
38.	138.65	142.	75.30
39.	100.11	144.	18.96
40.	94.69	145.	27.50
41.	12.50	146.	26.36
42.	181.37	147.	101.94
43.	33.75	148.	35.06
44.	11.25	149.	60.21
46.	219.00	150.	11.88
47.	88.76	151.	47.37
49.	38.25	152.	71.25
50.	28.55	153.	47.78
51.	41.25	154.	63.75
52.	20.11	155.	142.44
53.	179.80	156.	34.69
55.	152.22	157.	129.70
56.	55.42	158.	49.41
57.	58.12	159.	45.11
59.	36.46	160.	74.70
61.	121.98	162.	136.33
62.	23.44	163.	35.00
63.	118.75	164.	8.75
64.	44.61	165.	114.07
65.	98.74	166.	61.25
66.	69.42	167.	54.80
67.	28.44	168.	82.18
68.	16.15	169.	52.50
69.	38.23	170.	89.88
70.	156.83	171.	16.46
71.	37.50	172.	57.50
72.	119.90	173.	32.50
73.	26.34	174.	35.00
74.	21.25	175.	80.78
75.	39.48	176.	42.56
76.	79.28	177.	20.50
77.	32.59	178.	35.84
78.	302.50	179.	100.63
79.	25.00	180.	37.50
80.	47.19	181.	13.65
81.	62.50	182.	104.59
82.	65.46	183.	37.40
83.	18.75	184.	66.25
84.	24.69	185.	77.50
85.	259.40	186.	63.35
86.	48.75	187.	76.78
87.	41.86	188.	106.68
88.	19.38	189.	27.50
89.	13.75	190.	23.86
90.	35.00	191.	62.50
91.	127.61	192.	90.76
92.	96.78	193.	50.00
93.	21.25	194.	64.90
94.	54.07	195.	28.58
95.	109.10	196.	57.50
96.	123.70	197.	96.88
97.	33.21	198.	33.85
98.	43.65	199.	62.50
99.	146.43	200.	29.70
101.	9.38	201.	30.30
102.	118.96	202.	22.19
103.	28.75	203.	36.47
104.	179.81	205.	25.00
105.	37.89	206.	54.91
106.	174.21	207.	49.90
107.	59.48	208.	56.83
209.	126.25	303.	32.85
210.	32.23	304.	61.25
211.	26.63	305.	23.96
212.	51.25	306.	27.88
213.	105.89	307.	17.61
214.	37.31	308.	20.96
215.	27.92	309.	32.82
216.	60.75	310.	86.25
217.	86.53	311.	13.96
218.	80.41	312.	59.50
219.	81.25	313.	45.73
220.	45.64	314.	16.25
221.	149.54	315.	22.38
222.	175.33	316.	41.43
223.	108.70	317.	46.99
224.	54.73	318.	45.63
225.	112.79	319.	27.06
226.	35.73	320.	22.19
227.	72.70	322.	23.67
228.	35.00	323.	33.14
229.	210.76	324.	31.05
230.	82.50	325.	63.75
231.	16.13	326.	41.36
232.	49.17	327.	77.34
233.	26.47	329.	49.35
234.	71.72	330.	67.09
235.	47.71	331.	40.73
236.	20.59	332.	44.17
237.	97.51	333.	19.48
238.	23.81	334.	11.36
239.	103.66	335.	28.75
240.	20.95	336.	44.88
241.	27.89	337.	28.23
242.	38.65	338.	96.75
243.	29.32	339.	52.82
244.	36.21	340.	15.94
245.	129.02	341.	14.07
246.	65.25	342.	35.85
247.	63.82	343.	27.92
248.	89.90	344.	35.94
249.	60.63	345.	60.00
250.	147.05	346.	8.75
251.	46.53	347.	39.19
252.	44.69	349.	26.85
254.	31.16	350.	39.24
255.	36.75	351.	10.63
256.	12.65	353.	11.57
257.	40.01	354.	41.90
258.	29.69	355.	41.26
259.	58.56	356.	29.48
260.	88.59	357.	32.50
262.	19.17	360.	42.19
263.	23.97	361.	28.44
264.	45.00	362.	16.86
266.	46.25	363.	31.22
167.	32.19	364.	19.39
268.	50.00	365.	47.82
269.	38.75	366.	55.65
270.	58.90	367.	22.31
271.	33.23	368.	32.51
272.	39.69	369.	57.88
273.	55.00	370.	34.64
274.	40.42	371.	24.69
275.	125.94	372.	23.45
276.	93.14	374.	20.73
277.	45.64	375.	21.15
278.	81.02	376.	31.88
279.	42.85	378.	18.23
280.	22.50	379.	58.35
281.	33.75	380.	26.98
282.	47.75	381.	19.17
283.	39.95	382.	12.09
284.	29.96	383.	22.40
285.	15.73	384.	25.76
286.	17.40	385.	33.27
287.	21.25	386.	20.21
288.	53.59	387.	48.84
289.	46.15	388.	18.88
290.	22.40	390.	6.88
291.	19.07	391.	27.19
292.	77.42	392.	25.73
293.	71.31	393.	21.36
294.	48.13	394.	26.60
295.	35.21	395.	24.21
296.	53.93	396.	30.79
297.	38.75	397.	21.46
298.	52.85	398.	17.50
299.	69.40	399.	19.69
300.	104.87	400.	36.23
301.	86.70	401.	21.53

С. Попович на кап. і %	107.00
Ч. Станїцький на кап. і %	1200.00
А. Шаршонь на кап. і %	112.05
„Свобода" на кап. і %	114.75
Прихід за місяць вересень є	23.953.27

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Катерина Синютка, Донора, Па.	500.00
Алекс. Горбаль, Ансонїя, Конн.	1000.00
Іван Бончак, Майнерсвіл, Па.	500.00
Семен Сентий, Ню Йорк, Н. Й.	100.00
Андрій Хованець, Олифант, Па.	400.00
Яків Стик, Плимавт, Па.	1000.00
Мих. Капіцак, Ню Йорк, Н. Й.	1000.00
Стефан Негребецький, Ню Александрія, Па.	300.00
Пантелеймон Пецелик, Сентралія, Па.	1000.00
Марія Муха, Трентон, Н. Дж.	1000.00
Андрій Буряк, Ойл Сіти, Па.	600.00
Василь Бохвак, Віндбер, Па.	1000.00
Маріян Трибінський, Ст. Луіс, Мо.	1000.00
Михайло Косола, Джемейка, Н. Й.	500.00
Петро Цвекало, Бруклин, Н. Й.	300.00
Андрій Кріль, Юнґставн, О.	400.00
Михайло Дорунда, Тейлор, Па.	500.00
Прокіп Лужецький, Гейлвуд, Па.	253.70
Іван Прокоп, Авока, Па.	550.00
Станислав Талярський, Субле́т, Вайо.	350.00
Йосиф Палиця, Ойл Сіти, Па.	116.00

Запомоги по бл. п.:

Марія Ілнич, Реймі, Па.	400.00
Зузанна Пеленська, Майнерсвіл, Па.	400.00
Анна Цабан, Сентралія, Па.	400.00
Марія Муха, Трентон, Н. Дж.	400.00
Катерина Синютка, Донора, Па.	400.00
Марія Янюк, Фреквіл, Па.	400.00
Настя Феш, Йонкерс, Н. Й.	400.00
Гелєна Ямрич, Дунло, Па.	400.00
Марія Брус, Перт Амбой, Н. Дж.	400.00
Вікторія Бабяк, Шікаго, Ілл.	200.00
Марія Маковська, Елізабетпорт, Н. Дж.	400.00
Марія Вуйцік, Пітсбурґ, Па.	400.00

Запомоги з посмертного:

Онуфрей Млинарський, Олд Фордж, Па.	100.00
Михайло Буряк, Ембрідж, Па.	200.00
Семен Симута, Гарлетон, Па.	200.00
Мих. Попович, Пасейк, Н. Дж.	100.00
Никола Карчмарик, Ню Йорк, Н. Й.	100.00
Кароль Страка, Фридериктави, Па.	100.00

Запомоги з фонду убогих:

Адам Зубрицький, Ню Йорк, Н. Й.	25.00

Сирітська часть по:

Андрій Кривіцький, Сентралія, Па.	500.00
Ілько Стрелений, Перт Амбой, Н. Дж.	500.00
Настя Вибель, Клівленд, О.	44.20
Василь Спацук, Бравнсвіл, Па.	336.00
Зузанна Ільо Дзвоник, Вайтінґ, Інд.	1000.00
Марія Грайцар, Трентон, Н. Дж.	448.00
Ілля Хромляк, Клівленд, О.	1000.00
Михайло Дорунда, Тейлор, Па.	500.00
Михайло Цап, Бреслав, Па.	500.00
Іван Євчин, Сайкевіл, Па.	90.00
Андрій Кріль, Юнґставн, О.	600.00
Матрона Днїстрян, Ембрідж, Па.	700.00
Іван Гермак, Клівленд, О.	500.00
Платня урядників за серпень і вересень	670.00
Рент за офіс	60.00
Почтові і офісові видатки в серпни і вересни	189.87
„Свобода" за орґан У. Н. Союза за серпень	2.054.90
„Свобода" за орґан У. Н. Союза за вересень	1.959.60
Видатки Контр. Комісії і Гол. Уряду (зас. перед Гол. Конвенцією	358.00
За відзнаки для делеґатів на Гол. Конвенцію	173.50
Розхід за місяць вересень є	29.978.77

Зіставленє.

Прихід за вересень	23.953.27
Готівка з кінцем серпня	167.790.80
Прихід разом	191.744.07
Розхід за вересень	29.978.77
Готівка з кінцем вересня	161.765.30
На позичках	32.077.00
Реальність У. Н. Союза	19.500.00
Рент від реальности	6.345.50
Позичка „Свободи"	22.700.00
Масток У. Н. Союза з кінцем вересня	242.387.80

Стан фондів.

Фонд сирітський	58.983.88
„ резервовий	123.936.79
„ розпорядимий	36.262.85
„ шкільний	11.137.94
„ убогих	12.066.94
Загальний стан фондів У. Н. Союза.	242.387.80

Д. Капітула, гол. предс.
Ал. Шаршонь, гол. кас.
С. Ядловський, гол. фін. секр.

КАСОВЕ СПРАВОЗДАНЄ Р. М. СОЮЗА.

за місяць вересень 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	19.15	16.	8.35
2.	6.75	19.	1.67
3.	10.35	20.	1.80
4.	2.70	22.	24.15
5.	4.50	23.	9.70
6.	21.60	24.	12.40
7.	4.50	25.	8.95
8.	29.65	26.	31.75
11.	2.25	27.	3.85
12.	7.40	28.	7.15
14.	68	29.	5.00
15.	2.50	30.	19.55
31.	6.50	112.	12.60
32.	12.85	113.	11.70
33.	6.75	115.	4.45
35.	4.15	116.	3.55
36.	4.28	117.	1.44
37.	6.80	118.	11.70
39.	11.05	119.	1.50
40.	12.15	121.	4.75
42.	4.50	122.	75
44.	9.25	123.	10.58
45.	7.05	125.	3.65
46.	4.50	126.	3.85
47.	2.70	127.	6.25
49.	6.95	129.	3.60
50.	14.85	130.	2.70
51.	2.70	131.	2.95
53.	75	132.	5.38
55.	5.00	133.	3.20
57.	26.35	134.	1.60
58.	5.90	136.	3.60
59.	6.50	138.	3.20
60.	9.78	139.	75
62.	1.00	140.	4.28
63.	4.05	142.	50
64.	5.40	144.	1.00
66.	7.65	145.	4.05
67.	17.75	146.	1.25
68.	1.35	147.	2.50
69.	3.25	148.	5.40
70.	4.50	150.	5.65
71.	25	151.	3.40
72.	1.25	152.	4.28
74.	2.00	153.	2.95
75.	9.00	154.	6.75
76.	31.30	155.	5.40
77.	1.30	156.	2.50
78.	12.90	157.	7.20
81.	7.29	158.	2.75
82.	2.30	159.	1.35
83.	14.25	161.	3.80
84.	7.20	162.	3.60
85.	2.95	163.	3.00
86.	1.00	164.	1.75
87.	4.00	165.	5.80
88.	3.75	166.	11.05
89.	2.05	167.	5.15
90.	9.45	168.	9.45
91.	2.05	169.	1.25
92.	18.90	170.	7.05
93.	1.25	172.	3.20
94.	13.85	173.	3.45
96.	8.33	174.	10.25
97.	4.50	175.	6.30
98.	1.58	176.	3.50
99.	2.05	177.	2.55
100.	1.25	178.	2.05
101.	10.00	179.	3.85
102.	2.05	180.	4.50
103.	5.40	181.	3.85
104.	16.90	184.	4.50
106.	1.25	185.	1.35
107.	2.30	186.	4.05
108.	3.60	187.	2.25
109.	4.00	188.	3.60
119.	5.45	189.	2.05
111.	4.05		

Прихід за вересень	969.98

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Юрій Волінський	100.00
Каролька Опалюх	100.00
Анна Брик	100.00
Іван Сенчишин	100.00
Марія Кошиньська	100.00
Петро Намісник	100.00
Михайло Палчей	100.00
Платня урядників за серпень і вересень	40.00
Розхід за вересень	740.00

Зіставленє.

Прихід за вересень	969.98
Готівка з кінцем серпня	29.743.94
Прихід разом	30.713.92
Розхід за вересень	740.00
Готівка з кінцем вересня	29.973.92

Д. Капітула, гол. предс.
Ал. Шаршонь, гол. кас.
С. Ядловський, гол. фін. секр.

ВІД ПРОСЬВІТНОЇ КОМІСІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

На послідний Конвенції У. Н. Союза в Бофало, Н. Й., вибрано до Пр. Комісії трох членів: Веч. о. Володимира Споліттакевича, д. Володимира Лотоцького і д. Дмитра Андрейка.

Дна 6-го с. м. нововибрана Просьвітна Комісія обняла своє урядоване, а відтак уконституувала ся в сей спосіб: Головою Пр. Комісії є — о. Вол. Споліттакевич, секретарем — Дм. Андрейко, а касієром — Вол. Лотоцький.

От. Вол. Споліттакевич обіймає обовязки предсідателя Пр. Комісії, а притім полагоджувати-ме всї справи дотично стипендій.

Дм. Андрейко веде роботу секретаря; з окрема припоручено йому також: редаґоване всїх видавництв Пр. Комісії, ведене книговодства і заряд в офісі Пр. Комісії, а й опіку над просьвітною роботою.

Вол. Лотоцький опікуеть ся касою Пр. Комісії.

Подаючи се до загального відома, зазначуеть ся, що в справах стипендійних треба відносити ся прямо на адресу:

Rev. Vol. Spolitakevich,
635 N. River St., Wilkes Barre, Pa.

а в справах, що відносять ся до видавництв „Просьвіти", удаватись на адресу:

Dmytro Andreyko,
Box 234, Jersey City, N. J.

або на адресу:

„Prosvita",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

о. В. Споліттакевич, голова Пр. Комісії.
В. Лотоцький, касієр Пр. Комісії.
Д. Андрейко, секретар Пр. Комісії.

Протокол

з засїданя Головного Уряду Р. Н. Союза, яке відбуло ся в суботу дня 5-го вересня 1914 р., в Дженесі Готел на розї улиць Мейн і Дженесі в Бофало. Н. Й.

Засїданє отворив головний предсїдатель Р. Н. Союза п. Д. Капітула о годині 2-гій пополудни згідно з приписами статута.

По отвореню засїданя головний рекордовий секретар п. Мих. Угорчак відчитав імена головних урядників Р. Н. Союза. По відчитаню імен головних урядників Р. Н. Союза показало ся, що на засїданю є присутні слїдуючі панове: Д. Капітула, М. Угорчак, С. Ядловський, А. Шаршонь, М. Білик, Й. Ялечко, С. Милянович, І. Ґлова, Н. Ваверчак, А. Гальчак, О. Стеткевич, А. Савка, П. Мотало і В. Каськів.

По відчитаню і зазначеню імен присутних на засїданю головних урядників Р. Н. Союза приступлено до порядку дневного.

Перший забрав голос предсїдатель п. Д. Капітула. В своїй бесїдї п. Д. Капітула докладно представив присутним причину прискореня часу і зміну місця XIII. головної конвенції Р. Н. Союза, котра має, як вже проголошено, відбути ся в Бофало, Н. Й., починаючи з днем 7-го вересня 1914 р.

Дальше у своїй бесїдї п. Д. Капітула вказав на письма від стейтових комісарів кількох стейтів Злучених Держав, а іменно від стейтів Ню Йорк і Род Айленд, котрі то комісарі у своїх письмах заявили, що коли наша орґанїзація Р. Н. Союз не підчинить ся законам згаданих стейтів, вони віддадуть сю справу державній прокураториї, котра поступить строго після державних законів, укарає Р. Н. Союз за непослух і переступленє закона та заборонить йому веденє дальшого бізнесу в дотичних стейтах. Ся власне кара грозить розвязанем нашої орґанїзації державними властями.

Коли такі письма наспіли до головного екзекутивного комітету Р. Н. Союза, головний екзекутивний комітет старав ся всїми способами запобічи сему лихy і порозумівав ся з комісарями асекураційних департаментів, просячи їх о пролонґацію на полагоджене сеї справи на найблизший конвенції Р. Н. Союза. Коли комісарі довідали ся від нас, що конвенція Р. Н. Союза має відбути ся в 1915 році, в маю, вони нашу просьбу відкинули без надії на наш успіх і заявили, що ми мусимо сейчас задосить учинити вимогам державних прав.

Тоді головний екзекутивний комітет Р. Н. Союза просив вдруге комісарів о пролонґацію на скликанє конвенції Р. Н. Союза скорше ніж в 1915-тім році, а то в вересни 1914 р., зазначуючи, що на сій конвенції буде рішата ся справа реформи, якої вимагає право державне. На се вкінци комісарі згодили ся, однак з тим застереженєм, що Р. Н. Союз сповнить свій обовязок зглядом законів висше згаданих стейтів з початком 1915 р.

П. Д. Капітула заявив, що комісарі асекураційного департаменту висше згаданих стейтів звернули увагу на наш Р. Н. Союз в лютім і марті 1914 р. Від сего часу, т. є від лютого аж до мая 1914 р., головний екзекутивний комітет Р. Н. Союза робив висше згадані пертрактації з наведеними повисше властями державними.

Коли в маю, на днях від 26-го до 29-го 1914 р., головна контрольна комісія Р. Н. Союза зарядила контролю, я яко предсїдатель по скінченю контролї зарядив осібнє засїданє, на котрім були присутні пп. Д. Капітула, С. Ядловський, А. Шаршонь, о. В. Балоґ, Й. Ялечко, С. Милянович, О. Стеткевич і А Савка — разом девять членів головного Уряду Р. Н. Союза. На сїм засїданю я так само представив, як і тепер присутним, справу нашої орґанїзації Р. Н. Союза і наслїдки для неї, коли не задоволимо державного закона.

Над сим пвязала ся основна і річева дискусія між присутними, котрі вкінци прийшли до однакового заключеня і одноголосно згодили ся, щоби XIII. головна конвенція Р. Н. Союза була прискорена та щоби відбула ся в вересни 1914 р., в Бофало, Н. Й., з тої причини, що Гейзлетон, Па., є місцевість невідповідна на конвенцію задля браку відповідних готелів і реставрацій, ізза лихої зелїзничої комунїкації, і що в тім часї був там стайк трамваєвий. По сїм засїданю головний екзекутивний комітет Р. Н. Союза, на підставі статута Р. Н. Союза і на підставі ухвали висше згаданого засїданя, проголосив XIII. головну конвенцію Р. Н. Союза в Бофало, Н. Й., і все потрібне виконив зглядом конвенції, що статут Р. Н. Союза вимагає. В своїй бесїдї — говорив далї п. Капітула — я представив річ ясно, як ся справа скликаня XIII. головної конвенції Р. Н. Союза має ся, а тепер я просив би, щоби присутні панове в сїй справі забирали голос і заявили, чи одобряють поступок головного екзекутивного комітету Р. Н. Союза, котрий в порозуміню з другими членами головного уряду скликав XIII. главну конвенцію скорше, т. є. в вересни 1914 р., до Бофало, Н. Й., — чи супротивляють ся поступкови головного екзекутивного комітету Р. Н. Союза в сїй справі і сего поступку не одобряють. Хоч на засїданю, на днях 26—29-го мая 1914 р., була більшість присутних членів головного уряду Р. Н. Союза, то вже ж таки я хочу, щоби присутні тут панове сказали своє слово. Се уважав я за потрібне зробити тому, щоби усунути всяку тїнь підозріня щодо леґальности скликаня XIII. головної конвенції.

По скінченю бесїди п. Д. Капітули забирали в сїй справі голос пп. С. Ядловський, І. Ґлова, Н. Ваверчак, М. Угорчак, В. Каськів і другі. У своїх бесїдах висказували повне довірє головному екзекутивному комітетови Р. Н. Союза, котрий ухилив небезпеку, грозячу нашій орґанїзації і одобрили в цїлости поступок скликаня XIII. головної конвенції Р. Н. Союза до Бофало, Н. Й.

Вкінци забрав слово п. С. Ядловський і заявив, що коли присутні тут урядники одобряють поступок головного екзекутивного комітету в сїй справі, то він просив би присутних приняти предложену тут резолюцію, котру він відчитає. Ся резолюція звучить як слїдує:

Upon motion regularly made and seconded the following resolution was carried unanimously:

RESOLUTION.

Whereas, heretofore on the Twenty-seventh day of May, Nineteen Hundred and fourteen, the Supreme Executive Committee of the L. R. N. Union, deeming itself empowered under Sec. 65 of the by-laws, as the same appears in the English version thereof, to call a convention of representatives of the said members, and

Whereas, the Ruthenian version of the by-laws of the Section in question was amended at the last preceding convention, so that the Supreme Assembly and not the Supreme Executive Committee should change the time and the place of the holding of the convention of the representatives of the members, and

Whereas, the majority of the members of the Supreme Assembly had, before the change by the Supreme Executive Committee, counseled and advised with the said Executive Committee, and together with them concluded that the time and place for the holding of the convention, for the reasons hereinafter stated, should be changed, and

Whereas, the most urgent grounds for the change of the time and place for the holding of the convention exist, chief of which are the jeopardy in which the union is placed in no less than twenty-four states of the United States, and in several of the provinces of the Dominion of Canada, by reason of its present system of assessing the members of the Union to raise the revenues necessary to meet and pay death benefits, which system is now condemned by the Insurance Departments in the said several states and provinces, and it is imperatively necessary that the said system of assessing members be so altered as comply with the requirements of the laws regulating Fraternal Insurance in the various states and provinces, in order that when the Union applies for license to continue its business in the said several states and provinces, it may have adopted and promulgated such by-laws providing for a system of assessing members to pay death and other benefits which will be in compliance with the insurance laws and be approved by the Insurance Departments of the various states and provinces, and that it may obtain the said licenses and certificates to do business therein, and

Whereas, unless such change is made, and such certificates and licenses obtained, the future usefulness and existence of the Union will be seriously jeojardized and impaired, and the work of the past twenty years in organizing and perfecting its organization, so that it now has a membership of 20,000, be wasted and lost.

Be it resolved by the Supreme Assembly in session held this fifth day of September in the state of New York, that the action of the Supreme Executive Committee in changing the time and place of the said convention from Hazleton, in the state of Pennsylvania to Buffalo, in the state of New York, from the year 1915 to September, seventh, Nineteen hundred and fourteen, be and the same is hereby in all respects ratified and confirmed, and

Be it further resolved, that all lawful elections of delagetes duly qualified to sit as representatives of the members in the said convention, be and the same are hereby ratified and confirmed; and

Be it further resolved, that all action including all resolutions, motions and disbursements made and to be made by various assemblies and the Supreme Executive Committee or their officers, on the call of the said Supreme Executive Committee, be and they are hereby ratified and confirmed and declared as affective as if the said call had been made by this Supreme Assembly.

D. Kapitula, M. Bilyk, M. Uhorchak, Simon Yadlowski, Alexis Sharshon, Joseph Yaleczko, Stephen Milanowycz, John Glowa, Nicholas Wawerczak, Vladimir Kaskiw, Andrew Halchak, Joseph Stetkewicz, Andrew Sawka, Peter Motalo.

По прочитаню повисшої резолюції наступила річева дискусія, а по дискусії, на внесенє п. С. Миляновича, поперте п. І. Ґловою і В. Каськовом, сю резолюцію одноголосно одобрено і принято. По одобреню і принятю повисшої резолюції всї присутні підписали її власноручно, а по вичерпаню нарад головний предсїдатель п. Д. Капітула засїданє офіціяльно замкнув.

Бофало, Н. Й., 5. вересня 1914 р.

М. Угорчак,
гол. рек. секр. Р. Н. Союза.

Протокол

з засїданя Головного Уряду Р. Н. Союза, яке відбуло ся у вівторок дня 8. вересня 1914 р., в Елмвуд Мюзік Гол. в Бофало. Н. Й.

Засїданє отворив головний предсїдатель Р. Н. Союза п. Д. Капітула о годині 1.30 пополудни, згідно з приписами статута Р. Н. Союза.

По отвореню засїданя гол. рек. секретар п. М. Угорчак відчитав імена головних урядників Р. Н. Союза. По відчитаню імен показало ся, що на засїданю були присутні слїдуючі урядники: Д. Капітула, М. Угорчак, С. Ядловський, А. Шаршонь, М. Білик, о. В. Балоґ, Й. Ялечко, С. Милянович, І. Ґлова, Н. Ваверчак, О. Стеткевич, А. Гальчак, П. Мотало, А. Савка і В. Каськів.

По виповненю повисших формальностий приступлено до порядку дневного.

Предсїдатель п. Д. Капітула забрав слово і заявив у своїй бесїдї, що на сїм засїданю головний уряд Р. Н. Союза має порішити справу зміни назви Р. Н. Союза на Український Народний Союз, котра то зміна зістала принята більшостию голосів делеґатів XIII. гол. конвенції Р. Н. Союза на передполудневім засїданю. Після державного закона ся зміна має бути принята також членами головного уряду Р. Н. Союза на засїданю головного уряду Р. Н. Союза, коли хочемо, щоби ся зміна була правосильна.

По скінченю бесїди предс. п. Д. Капітули в сїй справі наступила дискусія, в котрій забирали голос присутні головні урядники Р. Н. Союза. По докладнім обговореню справи п. С. Ядловський забрав слово і заявив присутним, що коли члени головного уряду Р. Н. Союза годять ся на зміну назви орґанїзації Р. Н. Союз на Український Народний Союз, то пожаданим є ухвалити резолюцію в сїй цїли виготовлену, яка звучить:

Upon motion regularly made and seconded the following resolution was carried unanimously:

Whereas it is the current opinion among members of the Little Russian National Union of America, a Fraternal Beneficiary Society, that its name does not appropriately express the nationality of its members so that it may comprehensively indicate to all the world for whose benefit the association was organized and is maintained;

And whereas, at a convention of the representatives of the said members a resolution was adopted requesting, instructing and directing the Supreme Assembly to take necessary action to effectuate the said change of name;

Now therefore, be it unanimously resolved by us, the Supreme Assembly of the Little Russian National Union of America, its governing body, to change the corporate name of our organization from „The Little Russian National Union of America" to „Ukrainian National Association" by which name our organization shall hereafter be known;

And be it further resolved, that the certificate or certificates of this action required by the laws of the State of our incorporation to be made, filed and recorded, be forthwith made, filed and recorded in manner and form as required by law by such of the Supreme officers as the law directs.

D. Kapitula, M. Bilyk, M. Uhorchak, Simon Yadlowski, Alexis Sharshon, Joseph Yaleczko, Stephen Milanowycz, John Glowa, Nicholas Wawerczak, Vladimir Kaskiw, Andrew Halchak, Joseph Stetkewicz, Andrew Sawka, Peter Motalo.

По відчитаню і поясненю повисшої резолюції на внесенє п. П. Мотала, поперте пп. Н. Ваверчаком і А. Савкою, її одноголосно принято. По відголосованю і принятю резолюції члени головного уряду підписували її по черзї власноручно. По підписаню резолюції предсїдатель п. Д. Капітула замкнув засїданє головного уряду Р. Н. Союза.

Бофало, Н. Й., 8. вересня 1914 р.

Мих. Угорчак.
гол. рек. секретар Р. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до відома інтересованим, що конвенційні фотографії делеґатів з відділів 105, 114, 122, 154, 158, 172 і 280 за для браку точних адрес Вп. Делеґатів зістали вислані на адресу секретарів дотичних відділів. Інтересовані зволять зголосити ся по фотографії до своїх секретарів.

Мих. Угорчак.
гол. рек. секр. У. Н. Союза.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Декотрі члени нашої орґанїзації запитують ся гол. уряду, що їм робити в такім випадку, коли їх делеґат і місцеві урядники не хотять платити розмету до каси Союза і старають ся відтягнути даний відділ від Укр. Нар. Союза, а відтак, що ті члени мають зробити і як застосувати ся, щоби вони (поодинокі члени) могли і надалї належати до Укр. Нар. Союза з повними членськими правами.

На ці запити відповідаємо публично з тої причини, що така відповідь у „Свободі" може і другим нашим членам послужити яко потрібна інформація в даним випадку.

Відділ Союза, котрий не заплатить приналежного на него розмету до каси Союза, буде суспендований на підставі статута Руського (тепер Українського) Нар. Союза, а по упливі приписаного часу, як не сповнить свого обовязку, зістане виключений на підставі статута.

Члени такого відділу, коли хотять бути членами Союза, мають застосувати ся до приписів статута нашої орґанїзації, означених §§ 350 і 351, котрі звучать так:

§ 350. Члени відділів суспендованих за неплачене розмету, котрі сповнили всї свої повинности по день суспендованя, будуть мати право до запомоги з Р. Н. Союза через 30 днів від дня суспендованя, коли сповнять всї права і приписи Р. Н. Союза.

§ 351. Член відділу суспендованого за неплачене розмету або з якої иншої причини, котрий сповнив всї свої повинности по день суспендованя, може в протягу 30 днів від дня суспендованя забезпечити ся на час дальшого суспендованя відділу, через внесенє просьби до головного екзекутивного комітету, котрий на підставі доказу, що член сповнив всї свої повинности, видасть йому переступний лист до другого відділу, або коли не буде другого відділу, а буде відповідне число членів того відділу, котрі сповнили свої повинности, тоді позволить їм заснувати новий відділ в тій місцевости на місце суспендованого відділу, котрому головний екзекутивний комітет видасть новий чартер.

Мих. Угорчак.
гол. рекорд. секр. У. Н. Союза.

Протокол

з XIII. Головної Конвенції Р. Н. Союза в Америці, яка відбула ся на днях від 7-го до 12-го вересня (септембра) 1914 р., в „Elmwood Music Hall", на розі улиць Elmwood and Virginia, Buffalo, N. Y.

(Дальше.)

КОМІСІЯ ВИБОРЧА.

Як зложена.

§ 40. Комісія виборча складасть ся з пятьох членів, котрі є вибрані делегатами першого дня конвенції і занимають сей уряд підчас треваня конвенції, на котрій вони зістали вибрані.

— Принято.

Обовязок.

§ 41. Обовязком виборчої комісії є: (а) приготовитя і роздати поміж делегатів надруковані бальоти зі всіми урядами У. Н. Союза, які мають вибирати ся на конвенції; (б) позбирати бальоти, відголосовані делегатами на номінації осіб до виповненя урядів і (в) виготовити з сих бальотів спис вказуючий імена 3 осіб, діставших найбільше голосів на дотичні уряди, котрий то спис враз з бальотами мають запечатати і віддати предсідателеви конвенції в тім самім дни, в котрім відбулось голосоване, а в тій цили, щоби відібрати той спис і бальоти, конвенція має бути в сесії, доки спис і бальоти не є віддані предсідателеви конвенції.

— Принято.

Справоздане з номінацій.

§ 42. Ся комісія має зараз перед вибором урядників здати конвенції справоздане і результат голосованя на кандидатів, їх імена і число одержаних голосів кождим кандидатом на дотичний уряд, і має достарчити бальотів делегатам, надрукувавши на них імена трох кандидатів, вибраних, як повисше, побіч урядів, на котрі вони є іменовані.

— Принято.

§ 43. Комісія ся має достарчити кождому делегатови стільки бальотів, до скільки голосів він є управнений. Комісія збере відтак всі бальоти, зрахує голоси і предложить вислід конвенції.

— Принято.

КОМІСІЯ ПРЕСОВА.

Як зложена.

§ 44. Комісія пресова є зложена з трох членів, котрі мають бути вибрані делегатами першого дня конвенції і занимають сей уряд підчас треваня конвенції, на котрій вони зістали вибрані.

— Принято.

Обовязок.

§ 45. Обовязком пресової комісії є приготовляти і оголошувати з протоколів секретарів у місцевих часописях хід нарад конвенції і такі справи, котрі вони уважати-муть за відповідні до публікованя.

— Принято.

ИНШІ КОМІСІЇ.

§ 46. По виборі висше наведених комісій, всякі другі комісії, які конвенція або її уряд уважати-муть за потрібні, будуть вибрані більшостию голосів членів конвенції, котрі мають право голосувати.

— Принято.

ПРАВО І ЮРИСДИКЦІЯ.

§ 47. Конвенція має слідуюче право і юрисдикцію:

1. Законодавство, потрібне до управи У. Н. Союза; принимане, перегляд, зміни і доповнюване статута.
2. Рішеня над справозданями головного уряду і підвладних відділів.
3. Назначуване висоти бондів і платні головних урядників.
4. Ставлене кандидатів на головних урядників.
5. Ухвали і рішеня над такими резолюціями, які будуть предложені для добра Союза.
6. Вибір головних урядників.
7. Назначуване часу і місця слідуючої конвенції, підлягаючи зміні, як деинде в сих статутах застережено.
8. Одобряти, зрушати, додавати або модифікувати постанови низших властий при апеляціях згідно з сими статутами.

— Принято.

НОМІНАЦІЯ І ВИБІР ГОЛОВНИХ УРЯДНИКІВ.

Вибір кандидатів.

§ 48. Кождий делеґат має виписати імя вибраного ним кандидата попри уряді надрукованім на бальоті, приготованім і розданім комісією виборчою. Три особи, діставші найвисше число голосів відданих на кождий уряд, мають бути кандидатами на згаданий уряд.

— Принято.

Вибори.

§ 49. Щоб зазначити свій вибір на якийнебудь уряд, делеґат вимазує імена двох кандидатів на кождий уряд, а лишає одно імя кандидата, на котрого хоче віддати голос. Кандидат на кождий уряд, одержавший найвисше число відданих голосів, зістає вибраний на дотичний уряд.

— Принято.

Час урядованя головних урядників.

§ 50. Час урядованя головних урядників, вибраних конвенцією, зачинаєсь першого січня по конвенції і триває до першого січня по відбутю слідуючої звичайної конвенції.

— Принято.

НАДЗВИЧАЙНІ КОНВЕНЦІЇ.

На домагане підвладних відділів.

§ 51. На домагане двох третин всіх підвладних відділів головний предсідатель є обовязаний скликати надзвичайну конвенцію, оголошуючи час, місце і ціль, в якій конвенція скликує ся.

— Принято.

На поклик постійної контрольної комісії.

§ 52. Вразі непорядку або неправильности в уряді головного касієра, або лихої господарки маєтком Союза, або коли після її опінії поважна небезпека загрожує добробитови Союза, постійна контрольна комісія має право скликати надзвичайну конвенцію, зложену з делеґатів попередної конвенції.

— Принято.

На відголосоване головного виділу.

§ 53. На відголосоване трох четвертих частий всіх членів головного уряду, які запорядять йому так зробити, головний предсідатель має скликати специяльну конвенцію, назначуючи час тогож, місце і ціль її скликаня.

— Принято.

АРТИКУЛ IV.

ГОЛОВНИЙ УРЯД.

Власти виконавчі.

§ 54. Всі власти виконавчі є надані тілови, котре є знане яко головний уряд Українського Народного Союза в Америці, і котре має власть виконувати і впроваджувати в житє цїли Союза.

— Принято.

З кого складає ся.

§ 55. Головний уряд є зложений з головних тростісів, головного містопредсідателя, головної містопредсідательки, редактора органу Союза, трох членів постійної контрольної комісії, шістьох радних і трох членів Просьвітної Комісії.

— Принято.

ЗАСІДАНЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ.

Повідомленя.

§ 56. Головний рекордовий секретар, на случай річних або специяльних засідань, має повідомити кождого члена головного уряду про час, місце і ціль засіданя, принайменьше пять днів перед таким засіданєм, дорогою урядового органу Союза.

— Принято.

Кворум.

§ 57. Присутність що найменьше восьмох членів головного уряду становить кворум для переводженя справ; меньше число членів може відложити засідане на будучий означений час, однак головний рекордовий секретар має повідомити про се кождого члена головного уряду.

— Принято

Річне засідане.

§ 58. Річне засідане головного уряду відбувасть ся в місяци жовтни в часі означенім головним предсідателем. Всі засіданя мають відбувати ся в місци осідку Союза.

Сей параґраф поправила конвенція в той спосіб, що засіданя головного уряду або головного екзекутивного комітету мають відбувати ся в місци осідку Союза.

— Принято.

Засіданя поза стейтом.

§ 59. Всі рішеня головного уряду, приняті на засіданях відбувших ся поза стейтом Ню Джерзи, є так само важні, як колиб засідане відбуло ся у стейті.

— Принято.

Надзвичайні засіданя.

§ 60. Надзвичайні засіданя головного уряду скликує головний предсідатель на письменне жаданє пятьох членів головного уряду, або коли після його опінії потреба сего вимагає.

— Принято.

Присутність членів на засіданях.

§ 61. Вступ на засіданя головного уряду є вільний для кождого члена Союза, але такий член не має права забирати слова в дискусіях ані голосувати.

— Принято.

Оголошуване нарад.

§ 62. Наради кождого засіданя головного екзекутивного комітету або головного уряду мають бути оголошені в органі Союза.

— Принято.

ЧЛЕНИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ І ЇХ ОБОВЯЗКИ.

Головний предсідатель.

§ 63. Головний предсідатель є головою і представителем У. Н. Союза; він отвирає і провадить всі засіданя головного уряду і головного екзекутивного комітету.

— Принято.

Проваджене засіданя.

§ 64. Він скликує і отвирає конвенцію Союза, а на всіх засіданях, котрі він провадить, на случай рівности голосів, має рішаючий голос.

— Принято.

§ 65. Він має право скликати засіданя головного уряду або головного екзекутивного комітету, коли уважає се за потрібне, і означити час і місце тих засідань, о чім кождий член уряду має бути повідомлений, як приписує § 56.

— Принято.

Його екзекутивна власть.

§ 66. Він заступає і боронить прав Союза, має загальний надзір над діловодством Союза, вводить в житє і доглядає сповнюваня статутів.

— Принято.

Настановляє агентів і адвокатів.

§ 67. Він має повне право настановляти таких агентів або адвокатів до заступлюваня справ Союза в процесі і инших справах, яких вимагають закони ріжних стейтів, округів, територій і провінцій, і відкликувати всякі повновласти, які були або будуть ним уділені.

— Принято.

Резиґнації, опорожненя і суспендованя.

§ 68. Головний предсідатель має право принимати резиґнації, доповнювати всі опорожненя, за одобренєм головного екзекутивного комітету, через резиґнацію, смерть або якунебудь иншу причину, до часу виборів; на случай часової неспосібности урядника, заступати його уряд, сконстатувати факт його неспосібности, а коли потрібно, суспендувати його і настановити заступником таку особу, котра є спосібна і кваліфікована до виконуваня дотичних обовязків, аж до скінченя нездібности.

— Принято.

Недуга головного урядника; заступник.

§ 69. На случай, коли котрийсь головний урядник з причини недуги не може через якийсь час виповнювати обовязків свого уряду, головний предсідатель має назначити якогось члена до виконуваня обовязків занедужавшого члена аж до його виздоровленя.

— Принято.

Підписує порученя і чеки.

§ 70. Він підписує всі порученя головному фінансовому секретареви до виплати посмертних і других запомог, приписаних статутами, і затверджує всі чеки У. Н. Союза.

— Принято.

Провадить рекорд.

§ 71. Він провадить рекорд всіх виплачених запомог.

— Принято.

Підписує документи на місце помершого урядника.

§ 72. На случай смерти головного тростіса або члена комітету, головний предсідатель має право підписувати всі чеки, драфти і инші папери, які померший тростіс, урядник або член комітету мав право підписувати і робити їх правними, аж доки опорожнене не буде обсаджене.

— Принято.

Видає чартери.

§ 73. Він видає і підписує всі чартери підвладних відділів і надає число відділу.

— Принято.

Переписка.

§ 74. На всіх його письмах до підвладних відділів має уживати печатки Союза.

— Принято.

Урядові рішеня важні.

§ 75. Його рішеня у всіх справах йому предложені, мають бути оповіщені в урядовім органі через головного рекордового секретаря і є важні, хиба будуть змінені або відкликані слідуючою конвенцією.

— Принято.

Справоздане.

§ 76. Він має предложити на засіданю головного уряду і на конвенції справоздане зі свого діловодства за час його урядованя.

— Принято.

Инші обовязки.

§ 77. Він має сповнювати всякі инші обовязки, котрих право, ухвали і звичаї Союза вимагають.

— Принято.

ГОЛОВНИЙ МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ.

Коли перебирає уряд головного предсідателя.

§ 78. Коли би головний предсідатель умер, резиґнував, був цілковито нездібним, відказав ся або занедбував сповняти обовязки свого уряду, тоді головний містопредсідатель є обовязаний сповняти всі повинности припадаючі на головного предсідателя аж до слідуючої конвенції. В разі часової нездібности головного предсідателя до сповнюваня обовязків свого уряду, головний містопредсідатель має сповнювати всі обовязки припадаючі на головного предсідателя в протягу його часової нездібности.

О факті щодо нездібности, відмовленя або занедбуваня, як висше згадано, або о скіченю часової нездібности має переконатись і рішити головний екзекутивний комітет, яко трибунал в сїй справі. Сей трибунал може ужити отсим наданої йому власти чи то на підставі своєї відомости і без повідомленя або завізваня, або після такого завізваня чи повідомленя, або на підставі тих доказів, які комітет уважає за вистарчаючі. Згаданий трибунал має також право приняти резиґнацію головного предсідателя. На случай, коли головному рекордовому секретареви донесено, що така нездібність, відмовлене або занедбуванє істнує, або що резиґнацію головного предсідателя принято, головний містопредсідатель буде сейчас уповажнений сповняти обовязки припадаючі на головного предсідателя; колиж рішено, що тимчасова нездібність скінчила ся, головний предсідатель має назад обняти свій уряд. Головний рекордовий секретар має оголосити копію згаданого рішеня в органі У. Н. Союза.

— Принято.

ГОЛОВНА МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА.

§ 79. Обовязком головної містопредсідательки є старатись о розвій сестрицтв в У. Н. Союзі і мати над ними відповідний нагляд.

— Принято.

(Дальше буде.)

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне платить $1.50, а на половину посмертного 86 цнт.

Заява.

Whiting, Ind., Oct. 19, 1914.

Поважаний Пане Редактор!

В „Американьскім Руском Вістнику" з дня 15-го октобра с. р. появила ся відповідь на поясненє о. В. Балога, в якій Редакція тоїж ґазети запевнює, що наш парох о. В. Балог, контрольор Укр. Н. Союза, явив ся по конвенції на засіданю жіночого відділу і там промовив горячо до членкинь, а та горяча бесїда так вплинула на членкинь, що вони своє рішенє, на підставі якого мали вже вступити до орґанізації „Соединенія", змінили, бо о. В. Балог заявив, що він з Преосьвященним Владикою закладає нову орґанізацію для відступаючих членів чи відділів Укр. Нар. Союза.

На таке говорене ми підписані відділи з Українського Народного Союза в Вайтінґ, Інд., заявляємо публично, що се є чиста лож! Думаємо, що Редакція „Ам. Рус. Вістника" є фальшиво поінформована або бере свої вісти з вітру, коли накидає ся безпідставно на особи, які їй особисто не милі.

Заявляємо, що о. В. Балог по конвенції Укр. Нар. Союза на жаднім засіданю якогонебудь з наших відділів не був, бо не мав на се часу і не було до сего потреби, позаяк всі наші відділи мали своїх власних делегатів, які зреферували справи з конвенції.

Натомість є загально знаним фактом, що о. В. Балог успокоював роздражнених членів наших відділів, доказуючи, що нова система плаченя є наслідком цімусового права поодиноких стейтів, у яких наша орґанізація, Укр. Нар. Союз, має свої відділи.

Сю заяву ми на підставі справедливости власноручно підписуємо і просимо Сьвітлу Редакцію в ґазеті „Свобода" чим скорше помістити.

За відділ 199. Укр. Нар. Союза:
Марія Купчо, предс.; **Анна Федор**, секр.; **Марія Потаснїк**, кас.
(Печатка).

За відділ 184. Укр. Нар. Союза:
Юрій Тот, предс.; **Петро Коня**, містопредс.; **Андрій Хіля**, кас.
(Печатка).

За відділ 196. Укр. Нар. Союза:
Михаїл Бондра, предс.; **Михаїл Глинянський**, секр.; **Іван Мартон**, кас.
(Печатка).

—o—

Whiting, Ind., Oct. 16, 1914.

Хвальна Редакціє „Свободи"!

„Ам. Рус. Вістник" знов почав занимати ся моєю особою...

На додаток моєї не кажу вже оборони, але мого правдивого пояснення „Ам. Рус. Вістник" відповідно до свого напряму напечатав на мене грубий напад, який кидає на мою особу негідне підозріне.

Я не маю на се що відповідати: нехай відповість моя 7-лїтна праця в „Укр. Нар. Союзі".

За сих 7 лїт я мав нагоду переконати ся не раз, але десятки разів, як старала ся Редакція названої ґазети мене все нападати. Се мені ніколи не шкодило! Я дивував би ся, як би нанове від „Ам. Р. Вістника" могли иншого оружя уживати на особи, які їм стоять на перешкоді, але так як доси, то я є переконаний, що ніякий розумний чоловік їм не подивує ся.

Напади „Вістника" мене з рівноваги ніколи не виведуть. — „Пес бреше, вітер несе!"

Я скінчив з „Вістником" раз на все. Слава Ісусу Христу!

о. В. Балог.

ДО ВІДОМА ПЕРЕДПЛАТНИКІВ „СВОБОДИ".

Сим повідомляємо всіх наших нових і старих передплатників, що на надсилані передплати не будемо висилати ніяких осібних поквітовань. Від тепер будемо такі поквітованя подавати при кождій адресі наклеєній на часописи. Там буде подана дата, до якого часу передплата зістала заплачена.

По упливі часу передплати не будемо висилати ніяких упімнень щодо відновленя передплати, а кождий передплатник, котрому буде залежати на тім, щоб не перервано йому висилки часописи повинен сам звернути увагу на речинець скінченя передплати і завчасу її відновити.

Часописи не можемо висилати нікому на кредит, бо сего не дозволяє почтовий закон.

Спис і цінник книжок

які можна дістати в „Свободі".

Американський Гимн „Май Контрі" під нотами в українськім перекладї. — Ціна .... 10 цт.
***Американець**, веселий образ з житя народу зі сьпівами, в трох діях. — Ціна .... 15 цнт.
Америка. — Збірка віршів. — Зміст: Америка. Важкі думи. Галицьким панам у альбом. До сестри. Пубанка. Се що такого є? В Пенсильвенії. Два образки. Одна лиш калина. Я хочу до дому. Купить мази. Прощане з краєм. Слава Пророка. Поет і Муза. Будучність руського робітника. Вітер по поли. Ой в мене квіточки цвили. — Ціна .... 15 цнт.
Бери та читай. — Ціна........... 30 цнт.
***Блудний син.** Образ з житя наших виселенців в Америці у 4 актах зі сьпівами. Ціна 25 ц.
***Вертеп.** Сценічна картинка для колядників, що ходять по хатах в часі Різдвяних Сьвят. Ціна .... 10 цт.
В неволі темноти. — Комедія з житя руськоамериканського народа в 3 актах .. 25 цнт.
Весела книжочка з 17 образками. — Гумористично-сатиричний збірник для сумних людий. — Містить в собі богато сьмішних віршів, дотепів і оповідань. — Ціна .... 35 цнт.
В старім і новім краю. — Образ з сучасного житя в 4-ох відслонах. Дуже весела штука для аматорських театрів. — При кінци сеї книжки находить ся сьмішне оповідане „Сталник". — Ціна .... 25 цнт.
***Гостина св. Николая**, драматична гра для дітий. — Ціна .... 10 цнт.
***Доля галицької сироти.** — Ціна .... 5 цнт.
Дещо про звірята, рослини, камінє і скали. — В сїй книжці находить ся около 200 цікавих образків звірят, птахів і риб з докладним описом, де вони жиють. — Ціна ...... 30 цнт.
Дещо про права і суди в Злуч. Державах, а особливо в стейті Пенсильвенії. — Ціна 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Капітал і праця. — Ціна .... 10 цнт.
Дорога до сьвідомости: Борба клас і длячого робітники орґанізують ся. — Ціна 10 цнт.
Два брати, з байок братів Ґріммів .. 15 цнт.
Еміґрант. — Дуже веселі пригоди з житя еміґранта. — Ціна .... 15 цнт.
З нього ся насьмівають, з того люди бувають. — **Посол Петришин.** — **Модний адвокат.** Збірка оповідань. — Ціна .... 10 цнт.
З ріжних нив. — Зміст: Вся людська твар з хвалою прийде (вірш). Чого вам дійсно потреба. Не плоти ради, не плоди (вірш). Найбільший духовний поет (Данте Аліґієрі). Михайло Петрович Старицький, батько українського театру і визначний український поет. Як будуть їти шапи? Ангел та пустельник (оповідане). Дещо цікавого із природи і науки. Зі сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
***Житє і Твори Івана Франка.** — Ціна 10 цнт.
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злуч. Державах. — Дуже цікава розправа про відносини праці і житя в Америці. — Ціна .. 15 цнт.
Журавлї. — Зміст: Журавлї (вірш). Закутник (оповідане). Новітні гайдамаки (вірш). Пісня про Канаду. Пайлот Бют, оповідане про судьбу молодого робітника-еміґранта. Звідки бере земля тепло. — Ціна .... 15 цнт.
***Жіночий язик**, італійська казка. Невдалий линч, оповідане. — Ціна .... 15 цнт.
Зуб за зуб (оповідане). — Бом (з каліфорнійського житя). Судьба сьвітів. Назва „Русини". — Ціна .... 10 цнт.
За сестрою. — Є се найгарнійше оповідане з козацької старини, сучасного письменника Андр. Чайковського, яке дотепер вийшло в американській Руси. — Ціна .... 35 цнт.
витворюють ся з них річи необхідні в житю людий. — Ціна .... 25 цнт.
***Казки за циганів.** — Ціна .... 10 цнт.
Казки про жидів. — Зміст: як Іван жидів мудрував. Вандрівка Івана з жидами. Як Іван водив жидів на гриби, а відтак у ставі потопив. Мужик з жидом в спілці. Пан і жид. Казка про жида. Як жид Русина правовав. — Ціна .... 15 цнт.
Книжочка рахункова. — Дуже практична книжочка до обчислюваня всяких рахунків, вона є пожиточна так для бизнесменів як і для робітників. З додатком деяких цікавих відомостий. — Ціна .... 30 цнт.
***Мужицька доля.** Збірка оповідань. Ціна 10 цт.
Коротка історія Руси до зруйнованя Січи. Містить богато образків руських князів і гетьманів. — Ціна .... 10 цнт.
Марія. — Зміст: Марія (уривок з поеми Т. Ш.). На чужині (вірш). Скороч (оповідане). Рік 1903-ий в старім краю. Людоїдство в Конґо. Клопоти кума Софрона (вірш). — Ціна 10 цт.
Многострадальний народ. (Огляд історії українського народу). — Ціна .... 20 цнт.
Народний рух австро-угорських Русинів. — Ціна .... 20 цнт.
Напад на Січ. — Ціна .... 5 цнт.
***Оповідане про Алі Бабу і сорок розбійників.** Арабська казка. — Ціна .... 20 цнт.
Оповіданя про заздрих Богів. — Ціна 10 цнт.
***Провідник**, практичний підручник до науки анґлійської мови без помочи учителя з додатком словаря. — Ціна $1.50
Портрет Т. Шевченка, поменшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красицького. Величина 13x16 цалів на тревалім папери. Ціна 20 ц.
***Під прапором свободи.** Вибір патріотичних деклямацій. — Ціна .... 30 цнт.
***Пісні про Канаду і Австрію.** Пригоди з житя еміґрантів, писані віршом. — Ціна 40 цнт.
Принц і нуждар. Дуже занимаюче оповідане славного американського писателя Марка Твейна в перекладі В. Держируки. — Ціна 50 цнт.
Покуса. — Зміст: Покуса (оповідане). З практичної школи (оповід.). Я тут голова (оповід.). Пісня про Канаду. 11.000 метрів над землею. Руському серцю (вірш). Вік людий, звірять і ростиня. — Ціна ...... 10 цнт.
***Промови, деклямації і желаня на хрестинах, заручинах і весїлю для кумів, старостів і дружбів.** — Ціна .... 10 цнт.
Про кінець сьвіта. — Ціна .... 15 цнт.
Про нутро землї (з 22 образками). — Розказ про будову землї і її передпотопові здобутки. — Ціна .... 25 цнт.

Замовленя належить висилати на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Дмитро Капітула, Box 565, McAdoo, Pa.

МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬКА:
Марія Білик, 2117 W. Ohio St., Chicago, Ill.

МІСТОПРЕДСІДАТЕЛЬ:
Іван Ваверчак, 757 State St., Perth Amboy, N. J.

СЕКРЕТАР РЕКОРДОВИЙ:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

СЕКРЕТАР ФІНАНСОВИЙ:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

КАСІЄР:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin Sts., Shamokin, Pa.

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ:
о. В. Балог, 550 John St., Whiting, Ind.
Василь Левчик, 48 Washington St., Elizabeth, N. J.
Юліян Павчак, 109 North 7th St., Brooklyn, N. Y.

РАДНІ:
Іван Глова, 521 N. Shamokin St., Shamokin, Pa.
Андрій Стефанович, Box 334, Ambridge, Pa.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Николай Ваверчак, 720 Charles St., Perth Amboy, N. J.
Теодозій Талпаш, 324 E. Dewart St., Shamokin, Pa.
Стефан Мельник, 50 Pulsifer St., Auburn, N. Y.

РЕДАКТОР „СВОБОДИ":
Осип Стеткевич, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЗАВІДАТЕЛЬ „СВОБОДИ":
Андрій Савка, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „У. Н. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ПРОСЬВІТНА КОМІСІЯ:
о. В. Сполітакевич, предсідатель, 635 N. River St., Wilkes Barre, Pa.
Дмитро Андрейко, секретар, Box 234, Jersey City, N. J.
Володимир Лотоцький, касієр, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ВІНДБЕР, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 143 пошукує **АННИ МІЛЯР**, вдови по бл. п. Панькy Міляр. Довгий час за житя мужа замешкували обоє на Скели Девел, Па. По похороні свого мужа перенесла ся Анна Міляр враз з 3-ма своїми дітьми до Віндбер, Па. на 17 стр. і тут перебула один місяць. Хтоби знав, де тепер ся жінка перебуває, або вона сама, най зголосить ся по свою належитість, яка їй прийшла з каси У. Н. Союза. Голосити ся на адресу секретаря відділу 143: В. Горошок 212 17th St., Windber, Pa.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. О. Николая, від. 106, подає до відома, що мітінґ відбуде ся дня 25. жовтня о год. 1-шій, в гали церковній. Кождий член має на сім мітінґу явити ся, бо є дуже важні справи до полагодженя. — Н. Гурей, предс.; О. Дідух, секр.; М. Тимуш, кас.

ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. сьв. Димитрія, від. 301, повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеть ся в суботу дня 24 жовтня с. р., о годині 7-мій вечером, в гали церковній. Кождий член, котрий довжує до каси, мусить явити ся на мітінґ і заплатити свої залеглости. Члени, котрі не являть ся на мітінґ і не заплатять своїх залеглостий будуть виключені з У. Н. Союза. — Н. Попілавський, предс.; І. Савчук, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Бр. Усп. Пр. Богородиці, від. 33, взиває всіх членів, котрі перебувають на других плейсах і в місцях, аби явили ся на слідуючий мітінґ, який відбуде ся сеї неділі, дня 25. жовтня с. р. На тім мітінгу мають бути обговорені важні справи. Упоминає ся всіх членів, щоби поприносили свої місячні вкладки і залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані. Кождий член має подати на руки секретаря свою докладну адресу, аби було знати, де котрий член перебуває. — І. Стеців, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 200, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 25. жовтня (окт.) с. р. о годині 2-гій пополудни в галі парохіяльній. На тім мітінгу буде справоздане касове і вибір нових урядників на рік 1915. Всі місцеві і позамісцеві члени мають на сей мітінґ прибути і вирівнати свої залеглости, бо інакше зістануть суспендовані. Неявивші ся члени заплатять 20 ц. кари, а урядник $1.00. — Й. Гінда, предс.; Й. Войнаровський, секр.; М. Гінда, кас.

ПІТСБУРГ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 53, подає до відомости всім своїм членам, що надзвичайний мітінґ відбудеть ся дня 25. жовтня с. р. о год. 1-шій, в гали парафіяльній. На сім мітінгу є дуже важна справа до полагодженя, тож кождий член мусить бути присутний. Також позамісцеві члени, котрі мають поворотний тікет за $1.50, мусять на тім мітінгу явити ся. Котрий член не явить ся без важної причини, заплатить 50 центів кари, а урядник $1.00. — А. Витязь, предс.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ", від. 367, подає до відома, що на річнім мітінгу дня 11. жовтня с. р. вибрано отсей новий уряд: Д. Захарків, предс.; А. Мельник, секр.; В. Дула, касієр; Н. Попович, заст. предс.; Н. Мазурчак, заст. секр.; Д. Бігун, заст. кас.; Н. Перчик (Олексин) В. Пукіш, контрольори: К. Хомин і М. Тимків, дозорці хорих; Я. Шихворост, двірник. — А. Мельник, секр.

ЖЕРТВИ ДЛЯ МИХАЙЛА ПАВЛИКА.

На весілю у п. Антона Караніна в Мікіс Рокс, Па., на зазив п. Павла Прешляка зложили жертви для старенького народного мученика Михайла Павлика отсі Добродії: Н. Прешляк, О. Гошелик, А. Каравін, К. Галян і С. Самуґила по $1.00; Н. Лепак, Ева Прешляк, Александра Маркос і Д. Ірод по 50 ц. — Разом $7.00

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ІНТЕЛІҐЕНТНА ЖЕНЩИНА і добра господиня пошукує місця у сьвященика до заряду дому. Адреса: Mrs. S-i, c/o Ред. „Свобода." 61-62

Родимці! Складайте жертви на „Фонд визволеня України".

ПОЗІР БРАТСТВА!

З огляду на се, що старий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза розійшов ся, Головний Уряд Р. Н. Союза постарав ся о новий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза в Америці після найдогіднійшої системи провадженя діловодства.

Разом є ЧОТИРИ КНИГИ, а то: Метрикальна, вкладкова, касова і протоколова.

Метрикальна (декляраційна) книга коштує	$3.00
Вкладкова книга коштує	$2.50
Касова книга коштує	$1.50
Протоколова книга коштує	$1.00

Чотири книги поодиноко коштують $8.00, а хто возьме разом всі книги, платить $5.00. Тож тепер від нового року декотрі відділи Р. Н. Союза потребують висше згаданих книг. Котрий відділ хоче мати одну або більше з висше вимінених книг, має прислати належитість враз з розметом до Гол. Уряду Р. Н. Союза. Книги суть гарні і догідні.

СЕРІЯ ПЕРЕПИСНИХ ЛИСТКІВ.

1) Т. Шевченко (з портрета Красіцкого), 2) Шевченко в молодім віці, 3) Шевченко в неволи (з власноручного портрета), 4) Родинна хата Т. Шевченка, 5) Могила Т. Шевченка в Каневі над Дніпром.

5 КАРТОК 15 ЦНТ.

ВРАЗ З ПЕРЕСИЛКОЮ.

Картки виконані в трох кольорах і прикрашені взорами в народних мотивах.

Для тих, що замовляють більше число карток даємо опуст.

Сї картки можна розпродувати при всяких нагодах: на концертах устроюваних в память Т. Шевченка, на представленях і приватно.

Спішіть з замовленями на адресу
„SVOBODA"
83 Grand Str., Jersey City, N. J

НАКЛАДОМ ДРУКАРНІ „СВОБОДИ"

видано з нагоди ювилею 100-літних роковин уродин нашого Кобзаря:

ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА

дуже гарний, поменшене портрету славного артиста-маляра Ф. Красицького. Величина 13×16 цалів. Портрет виконаний дуже удатно і на тревалім папери.

Ціна 20 цнт. враз з пересилкою.

Хто до тепер не має еще портрету Шевченка, нехай скористає з нагоди, щоби міг прикрасити свою хату.

Замовленя і гроші (евент. в почтових марках) належить посилати на адресу:

„SVOBODA",
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Читайте руські книжки і газети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.

Одягайтесь у вигідній кімнаті.

PERFECTION
SMOKELESS OIL HEATERS

Вам потрібно вигідної, теплої кімнати в якій голитесь і одягаєтесь. „Знаменитий Бездимний Нафтовий Пец" огріє яку-небудь кімнату в кількох мінутах.

Сей пец можна переносити без труду: можете уставити його в кімнаті мешкальній, пивници або коморі — взагалі всюди, де Вам потрібно тепла — а головно є він неоцінений в часі зими.

Сей пец заощаджує Вам видаток на опал, бо огріває тоді, коли потрібно. Без вугля, без підмальования деревом, без сьміття і попелу. Гарного виробу: легкий до чищеня і зміни кнота. Гварантований яко бездимний і без сморіду.

Продаєсь у всіх зелізних і головних склепах. Глядіть за трикутною торговельною маркою.

Standard Oil Company
(NEW JERSEY)
NEWARK.

$19.00 ДАРОМ!

Купуючи годинку прямо з фабрики, зашадите наименше $19.00 а се тому, що в склепах Ви заплатите за таку годинку $25.00, під час коли наша фабрична ціна за сю годинку виносить всего $6.00.

Єсли хочете купити таку 25 долярову годинку за $6.00, витніть сей оголошень і пришліть нам враз з Вашою докладною адресою, а ми вишлемо Вам сейчас годинку в гарній плюшовій касетці до вільного оглядженя.

Запевняємо Вас, що кождий купуючий у нас годинку нічого не ризикує, бо має право оглянути годинку і пересьвідчитись, чи ся годинка є такою, як ми представляємо. Коли переконаєтесь, що ся годинка дійсно варта $25.00 і що вона є 14 K Gold Filled, гарантована на 20 літ і має славний сьвітовий осередок, тоді заплатіть агентови $6.00 і кількa центів за пересилку.

Направляємо наші годинки даром через 20 літ, або заміняємо на нові.
УВАГА: На жаданє висилаємо великі ілюстровані каталоґи. 62—65

NATIONAL COMMERCIAL CO.
90—92 W. Broadway. Dept. 70 NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ РОЗКАЗУЙТЕ, ЩО МИ ПОЧАЛИ ДРУКУВАТИ КАЛЕНДАР

„Українська Родина"

на 1915 рік.

Все, що найінтереснійше і найхосаннійше для кождого Українця, найде ся в сім календари. Щоби сей календар містив в собі всі важнійші прояви нашого житя в Канаді, просимо надсилати справоздання з діяльности поодиноких товариств, як просьвітних так і торговельно промислових. Вельми важними будуть справоздання з обходів ювилею Тараса Шевченка. Всякі фотографії з обходів, інституцій і товариств просимо надсилати до редакції Канадійских Вістий. Віримо, що богато людий буде читати сей календар, тому і зміст його кождому повинен лежати на серцю. Видавництво не числить на бизнес, тому й ціна календаря буде дуже низька.

Всіх тих, що схотіли би дещо цікавого написати до календаря, просимо зголоситись а праці їх будуть ремунеровані о скільки будуть надаватись до поміщеня.

Також бизнесмени, що схотіли мати свої оголошеня, зволять зголосити ся поки час. Ціни дуже низькі. 62—65

KANADIJSKI VISTY
Box 3628 St. B. Winnipeg, Man

ХОРІ ЛЮДИ! Чи стратили Ви терпіне, які мали з причини Вашої недуги?

Власний дім.

День за днем, тиждень за тижнем, місяць за місяцем, рік за роком, ... хорих людей ... Ви надію через пробоване ... і відчуваєте, що з Вами ... в такім разі сейчас зверніть ся до ... спеціяліста.

Він дасть Вам даром пораду, ... Ліку уже 20 літ з найліпшим результатом всі недуги, як затроєне крови, гемороїди, ... серця, легких, почінок, ... недуг половых і нервових ... електричні апарати і X-ray, ... помочию котрих переглядаємо Ваші внутрішні органи. ... до завтра, а сейчас приходіть до ... лікаря:

Dr. L. LANDES,
140 East 22nd St., New York, N. Y.
betw. 3rd & Lexington Ave.

Приймає ся хорих в годинах: від 10 рано до 8 ві вечер, а в неділю від 10 рано до 4 ві попол. — Пораде даром.

$1.00 МІСЯЧНО $1.00

СПРОБУЙТЕ НАШОГО ФОНОГРАФУ 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНО!

Коли він не буде таким, як ми представляємо, то зверніть нам. Ся проба не буде Вас коштувати ані цента. Тисячі наших костумерів пересьвідчилось, що наш фонограф є чудовим.

Гваранція на 15 літ.

21 і 50 пісень даром.

Продаємо всі наші звичайні фонографи на сплату по $1.00 місячно. Також продаємо за готівку наші спеціальні фонографи.

Можете купити у нас фонограф дешевше як деинде, бо ми є самі фабрикантами.

Пишіть до нас, а ми вишлемо Вам сейчас гарний ілюстрований каталог.

ROYAL PHONOGRAPH CO.
91 E. 4th St., Dep. 5. NEW YORK, N. Y.

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕНЕ

Долучаємо тепер дуже ВАРТІСНІ КУПОНИ до

Сей купон находить ся в кождій пачці.

HASSAN
ЦИГАРЕТОК

Знаменита сорта —
Низька ціна —
Чисті приємні і пахучі

„The Standard of America"

5¢

ДАРОМ! ДАРОМ! ДАРОМ!

З причини теперішної европейської війни, ми закупили від одної збанкротуваної німецької фірми великий запас рівнородного товару, який ми рішили додавати до наших годинок ЗОВСІМ ДАРОМ. Той, хто тепер купує від нас мужеський або дамський годинник, одержить заразом 8 повисше поданих річий зовсім даром, а іменно: 1) ланцушок 2) дармозис, 3) ножик, 4) фонтанове перо, 5) бритву, 6) будильник, 7) перстенець, 8) 32-калібр. револьвер на 7 стрілів.

Коли отже хочете набути нашу 14 каратову позолочувану годинку гварантовану фабрикою на 20 літ, зі славним на цілий сьвіт осередком а крім сего сих 8 річий в дарунку, то витніть се оголошене і зашліть до нас залучаючи 25 центів в марках на задаток і запевнене, що Ви дійсно хочете сю годинку, а по одержаню вишлемо Вам сейчас годинку і ДАРУНОК. При доручено Вам посилки огляньте її і коли Вам всьо подобаєсь, заплатіть решту в сумі $7.70 і за оплату пересилки 25 цнт., а коли Вам сі річи не подобають ся, то не платіть нічого, а ми опісля звернемо Вам 25 цнт.

Тут згадаємо, що другі фірми жадають за таку саму годинку потрійну ціну, а ми числимо лиш $7.95; самі дарунки варта більше як $7.95, але ми даємо їх ДАРОМ задля сего, що сі річи ми набули дешево і у великій скількости, а і тому, щоби розголосити як найбільше наші годинки.

Памятайте, що війна з Німцями не буде вічна і що не все буде така нагода, тому користайте з неї тепер, доки є у нас сі дарунки.

Пишіть нині на адресу:

NEW YORK WATCH CRED. CO.,
WEST BROADWAY, GERKEN BLDG. D. 150 NEW YORK CITY.

УВАГА: Пошукуєсь позамісцевих агентів до розпродажи сих годинок. Платня від $10.00 до $25.00 тижнево. Пишіть до нас, залучаючи 2 центову марку на відповідь. 62—63

До хорих Русинів по всіх закутинах Злучених Держав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРҐ,

славний спеціяліст зі старого краю

поручає всім терпячим Русинам, так мужчинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найбільшим і найпевнійшим успіхом ревматизм, всякі недомагания жолудкові, недуги утроби, нирок, згрублене жел. гемороїди, структуру або звужена мочевого каналу, недуги венеричні, як рівнож всілякі наслідки тайних недуг, недуги скірні, ріжні затроєня крови і т. д.

Доконує всякі найтяжші операції мущин, женщин і дітий в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціяльно же не пропускаю при помочи спеціялісти з Відня.

Єсли би хтось не міг прийти особисто, нехай опише докладно з повним довірєм свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть почтову марку.

Dr. B. HOHENBERG
304 2nd Ave., (між 17 і 18 ул.),
NEW YORK CITY.

Години офісові: щоденно від 8ої рано до 8ої вечер.

РУСИНИ ПІТСБУРГА

Чи Ви знаєте
ЩО ГРОШ, ТО СИЛА

Старайте ся навикати ... складати свої ощадности в ... товім банку на розі ... CARSON ...

Сей банк є одним з найстарших і найпевнійших банків ... відповідно забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ... ЦЕРКОВНІ, БРАТСЬКІ, ... Коли ... гроші, ... за ... контролею.

Продаємо КОРАБЕЛЬНІ КАРТИ на найліпші лінії, а ГРОШІ до краю висилаємо по ... курсі.

German Savings & Deposit Bank
COR. 14 st. & CARSON STREET, SOUTH SIDE PITTSBURGH, PA.
И. Е. Рот, през. ...

ШКОЛА АКУШЕРІЇ
УЧИТЬ СЯ АКУШЕРІЇ В НАШІЙ ... АБО У СЕБЕ ДОМА. ПО УКІНЧЕНЮ ... ДАЄМО ДИПЛЬОМ. ...
Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th St., Dpt. ... New York, N. Y.
Telephone ...

Dr. WARD
СПЕЦІЯЛІСТ
МУЖЕСЬКИХ НЕДУГ

Моя кільканалітна практика є до Вашої розпорядимости. Лічу найновійшими методами секретні недуги, сифіліс, затроєне крови, утрату ..., пропуклину, розширене жил, ..., сушенє, ..., гемороїди, ... хура і нирок. Ціни умірковані.

Єсли другі лікарі не вилічили Вам, прийдіть до мене по пораду. ... Пораду даю даром. ... відвідати мій анатомічний музей і побачити чудовий ... і в хоробі. Інтерес ... Вступ вільний.

Dr. Ward
417 Sixt Ave., New York
Bet. 25th and 26th Sts.
Години: щоденно ...

КОРИСТАЙ ПОКИ ЗАПАС ВИСТАРЧАЄ!

Тепер можете дістати

40 КАВАЛКІВ РУСЬКИХ СПІВАНОК ЦІЛКОМ ДАРОМ

з незвичайно великим і найліпшим

Фонографом

гарантованим на 15 літ на 3 місяці безплатної проби

за $1.00 місячно.

Пишіть зараз по наші безплатні ілюстровані цінники або відвідайте нас в нашім складі отвертім кождого дня, в сьвята і неділі до 10 ві години вечев. — ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, Dep. 55. 11—

International Phonograph Co., 196 E. Houston St., New York, N. Y.

КУПУЙТЕ ЗЕМЛІ ЛИШЕ НА ПЕРШІЙ РУСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ В МІЛВІЛ.

Перша Руська Кольонія в Мілвіл зростає з кождим днем, бо наші земляки переконали ся, що тут можна зробити ліпше житє, ніж на всяких инших кольоніях.

Землі на Першій Руській Кольонії є урожайні, збираєть ся два рази до року, під управу ярин незрівнані. Землі є положені недалеко великих міст, тому і збут ярини легкий, а ціни дуже корисні. Мимо великого безробітя у цілім краю, фермери в Мілвіл на безробітє не нарікають, бо кождий може дуже легко дістати добру роботу в місцевих фабриках.

Богато наших земляків розвели гарні господарства і побудували красні доми і будинки господарські. Осінь — се найліпна пора на закупно землі. Через осінь і зиму можна звести матеріял і побудувати дім, а зараз з весною взяти ся до господарки.

Иншим кольонізаційним компаніям розходить ся лише о бізнес. Але Кольонізаційна Компанія в Мілвіл старається всіма силами помочи кольоністам, а передусім нашим землякам, щоби згуртувати їх в одну руську громаду. В тій ціли жертвувала наша Компанія $4\frac{1}{4}$ акра землі на церков, а $4\frac{1}{2}$ на инші громадянські цілі. Вже робить ся заходи коло основаня місцевої церковної громади. Наша Компанія постарала ся, що на Першій Руській Кольонії заведено почту та, що діти фермерів відвозить ся на кошт міста до школи в Мілвіл.

Одно застереженє: Нашою цілию є згуртувати лише чесних Земляків і утворити велику кольонію Русинів. Тому нероби, які привикли до легкого і гулящого житя, приїздити до Мілвіл не радимо; таким наша Компанія землі не продасть!

ЦІНА ФАРМИ НЕЗВИЧАЙНО НИЗЬКА! СПЛАТИ ДУЖЕ ДОГІДНІ!

ПЯТЬ АКРОВА ФАРМА КОШТУЄ ВСЕГО $400.00. Щоби дати нагоду Землякам легко набути фарму на власність, продаємо їх на найдогіднійші сплати: ЗАДАТОК В ГОТІВЦІ ВСЕГО $200.00, А РЕШТУ РОЗКЛАДАЄМО НА МІСЯЧНІ РАТИ ПО $1.00 ВІД ОДНОГО АКРА. Хто хоче, то може купити фарми, які числять більше ніж 5 акрів. ДЛЯ ЛЮДИЙ, ЩО МАЮТЬ БІЛЬШУ ГОТІВКУ, МАЄМО НА ПРОДАЖ БОГАТО ФАРМ ВЖЕ ГОТОВИХ ВРАЗ З БУДИНКАМИ, ГОСПОДАРСЬКИМИ ЗНАРЯДАМИ І ІНВЕНТАРЕМ — В РІЖНИХ ЦІНАХ І В РІЖНИХ РОЗМІРАХ.

Перед приїздом пишіть на адресу менаджера компанії, п. Василя Матолича, 326 W. Main St., Millville, N. J. Найдогіднійші дні: субота, неділя і понеділок. Стережіть ся всяких непевних і підступних агентів ...

АДРЕСА ОФІСУ В ФІЛАДЕЛЬФІЇ:	АДРЕСА ОФІСУ В МІЛВІЛ:
THE EUROPEAN COLONIZATION CO., DREXEL BUILDING, 5th and Chestnut Sts., PHILADELPHIA, PA.	THE EUROPEAN COLONIZATION CO., MILLVILLE TRUST BUILDING, 19-20 High Street, Millville, N. J.